HRVATSKI HODOČASNICI PRED LURDSKOM ŠPILJOM 1928.

NAPISAO
STJEPAN PAVUNIĆ
ŽUPNIK U KOPRIVNICI

Hrvatski hodočasnici pred Lurdskom špiljom 1928.

Opisao Stjepan Pavunić
župnik u Koprivnici.

Tiskara Narodne Prosvjete u Zagrebu.

Ordinariatus archidioecesis Zagrabiensis.

Nr. 1082

Nihil obstat.

Krešimir Pećnjak, m. pr.
censor.

Imprimatur.

Datum Zagrebiae, die 4. Februarii 1929.

Dr Dominicus Premuš m. pr.
Episcopus Auxiliarius Vicarius Generalis.

Hrvatsko hodočašće u Lurd godine 1928.

Davno sam si želio da vidim najveće svetište Majke Božje i ta mi se želja ispunila mjeseca kolovoza 1928. Veličanstveno je svetište ognjište duboke vjere i rasadište nehinjene svete pobožnosti. Promatrati velebne procesije i očima gledati nepregledno mnoštvo, kako slavi Nebesku Gospu sa skladnim i umiljatim pjevanjem Ave, Ave, Ave Maria, diže čovjeka u nebeske sfere. A kada sav narod jednoglasno pjeva Svetootajstvenom Isusu Lauda Sion Salvatorem, lauda ducem et pastorem; Hosanna filio David, padaš na koljena i osjećaš, da si dionik nebeskog slavlja. Kada pak na večer gledaš divnu procesiju sa svijećama tako priredjenim, da se s njima ništa ne pokapaš i kada se svrsta cijela procesija pred crkvu Presvete Krunice i ono more svijeta kada zapjeva veličanstveni Credo in unum Deum, onda se orose oči suzama i srećan si i sav blažen, što si član svete spasonosne Crkve Kristove.

S toga mora se priznati, da je Lurd odabrano mjesto od Kraljice neba i zemlje, da se u njem vjera diže i ljubav k Bogu uspiruje. I tko hoće vidjeti veličinu Katoličke Crkve, mora da pohodi sveti Lurd. Majka Božja prekrasno si je mjesto odabrala na kruglji zemaljskoj, da se svijetu objavi po nedužnoj djevojčici Bernardetti Subiru (Subirous). Sa zapadne strane opkoljeno je visokim gorjem pirenejskim. Brdo Pik de Žer diže se 1.000 m nad mjestom. A dolinom izmedju gorja teče brzotoka rijeka Gava. Pećina Masabjelska u blizini Gave rado je primila nebesku Gošću, jer je po Njoj postala sveta i slavna. Pred njom gore dnevice stotine raznovrsnih svijeća u dokaz ljubavi i vjere, od čijega dima postala je špilja čadjava i crna u tih 70 godina, što se tamo skuplja pobožni narod sa svih strana svijeta od svih narodnosti. Pa i sada bijahu ondje i Francuzi iz Bordo-a i okolice, Nijemci iz Berlina i okolice; Belgijci i Holandezi. Bilo je ljudi iz Amerike pače i iz Afrike;

Hrvatski hodočasnici u Lurdu 1928.

a nas je iz Jugoslavije bilo 106. Eto tako kada hoćeš da pričaš o Lurdu, ne znaš gdje da počneš, jer si uvjeren, da je sve veliko i znamenito. Pamćenje je prepuno slika i prizora, pa se to sve redom izmjenjuje. Stoga i meni neka bude oprošteno, ako ne bude sve ispisano nekim stalnim redom. Prihvatio sam pero, da ne ostanu zaboravljeni utisci, slike i divni prizori, kakovih je teško naći igdje na svijetu. Znam, da moje pero nije kadro opisati sve divno i velebno što su hrvatski hodočasnici vidjeli na tom veoma poučnom, makar i veoma tegotnom putu.

Da se spoji slatko s korisnim (dulce cum utili) Odbor za priredbu hodočašća u Lurd, kojemu je na čelu dr Pavao Lončar, koji je napisao krasnu knjigu Lurdskih ukazanja i koji sigurno najviše radi na tom, da se hrvatski narod upozna što više sa svetištem Majke Božje u Lurdu, sastavio je putnu osnovu tako mudro, da smo u roku od 15 dana prošli četiri države i razgledali znamenite gradove, velebne gore, plovne rijeke, veličanstvena jezera i prekrasne doline. Vidjeli smo u velegradu Parizu snagu uma čovječjega a u Lurdu Božansku moć i jakost.

ODLAZ IZ ZAGREBA.

U Zagrebu 2. kolovoza 1928. posjetili smo crkvu sv. Marije. Ondje je slika Pohoda Bl. Djevice Marije, pa pošto idemo da pohodimo Njeno Svetište na zemlji, htjedosmo, da joj se preporučimo za srećno putovanje. No u Njenoj crkvi u Zagrebu počivaju mrtvi ostanci blaženoga biskupa dr Josipa Langa, pa smo se pomolili i na njegovu grobu, da srećno dospijemo u sveti grad Lurd i srećno da se vratimo. I u 6 sati popodne krenusmo s državnog kolodvora k našemu cilju. Gdjekima se okvasile oči suzama, što odilaze od svojih milih i dragih na daleki put, ali im je lijepo vodja dr Lončar rekao : Nama se na putu ne može ništa zla dogoditi, jer idemo na sveti Božji put, pa će nas Majka Božja sve čuvati i braniti, da se svi živi vratimo domu svome... I sunce je već tonulo za vrhunce slovenskih gora, kad nam se približila srebropjena Sava. I mi smo sa vagona prozora naših slali pozdrave dragoj domaji Hrvatskoj, koja teške časove proživljava ; ispaćenoj majci Hrvatskoj i dragome hrvatskome narodu, da mu bolja budućnost svane. A hrvatski narod, predzidje kršćanstva, zaslužuje da mu se nagradi njegova vjernost dragom Bogu i Nebeskoj Majci. Valovi Save nosili su srdačne pozdrave našima u domovini

I tako kružeći naše misli u naš mili zavičaj, dovezao nas je brzi željezni konj u lijepu Ljubljanu. Od Ljubljane projurili smo brzo do Jesenica i tu je rominjala kišica više kao magla, a strogi carinici došli da pregledavaju našu putnu prtljagu. Kad im je jedan svećenik otvorio svoj kovčeg, i u njemu bio samo kaput, pustio nas je ostale činovnik pogranične carine, da idemo u vagone, koji su bili za nas rezervirani.

Od Jesenica vozili smo se po noći lijepom Koruškom, a u jutro eno nas u Innsbruku. Založivši nešto podjosmo dalje. Kraj visokih Alpa i duž rijeka i jezera, kroz tunele i opet prekrasne krajeve. Eto nas u Buksu. austrijskoj pograničnoj stanici. Kako nas se ugodno dojmilo, kad smo i tu čuli milu hrvatsu riječ od jednoga našega čovjeka, što trguje ondje voćem, pićem i delikatesama. Kako se čulo da govori hrvatski, u tili čas su pograbili hodočasnici sve što je imao, i u brzo napunio džepove austrijskim schillingima, a mi smo baš željeli da ih se riješimo. — Vozeći se dalje prema Švicarskoj, prošli smo uz rijeku Rajnu i malom samostalnom državom Kneževinom Lichtenstein.

Kneževina LICHTENSTEIN (157 kvadr. km) nasljedna je monarkija u muškoj lozi stare obitelji Lichtenstein. Sabor ima 15 članova; 3 imenovana, 12 izabranih na 4 godine; 5 zamjenika. Žitelja ima 720.000, a nema nikakvih državnih dugova, ima vlastiti novac: Krune. Nema vojske jer je ukinuta g. 1868.; ima 9 km željeznice; 16 mjesta u 11 općina, 10 župa i 1 biskupija.

Eto gle, kako ta državica sama za sebe može da bude, a mnoge veće pokrajine da ne bi mogle zasebno živjeti i upravljati sa svojom imovinom. Tako mala državica, pa niti duga nema. To je stoga, jer je u toj državici prvo načelo: pošten život, najveće blago.

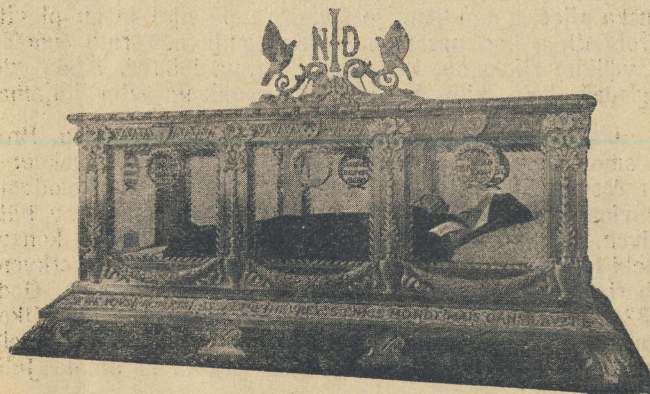
ZÜRICH.

Konačno stigosmo nakon 24 sata neprekidne vožnje u trgovački i burzovni grad Zürich na isto imenom jezeru.

Zürich broji 225.000 stanovnika; trećina je katolika, a ostali su protestanti Zwinglijevci. Imade 10 kolodvora; 29 km rasvjetljenih ulica, 20 konzulata, državni sabor (125 čl.); 19 protestantskih crkvi, 3 katoličke (sv. Petar, sv. Pavao, sv. Antonije). Katolici su više na periferiji grada; u centrumu su protestanti. Tude se rodio glasoviti pedagog

Pestalozzi; zato je ondje i njegov spomenik. Gradska biblioteka sa 200.000 djela; 4.500 rukopisa; svake vrsti muzeja, burza vanredno živa. Izlazi 5 dnevnika: „Neue Zeitung" osnovan (1780.), a izlaze 3 put na dan. I katolici imadu svoj dnevnik, zove se „Neu Züricher Nachrichten". Izlazi 7 puta na tjedan mit „Montag Morgenblatt" sa 5 priloga: Wissenschaft und Technik; Katholische Kultur; Litterarische Warte; die Welt der Frau; die Scholle. U nedjelju izlazi prilog „Der Erzähler". Stoji za 12 mjeseci 25 franaka 30 cts. (275 Din.).

Imade mnogo raznih bolnica, kao: Sanitas, Crveni Križ, za slijepe, gluhonijeme, padavičave, umobolne. Imade katoličkih društava: Djetički dom; Kolpingov dom; Maksimilianeum, Kuća sv. Ane za žene (Damenazil). Velika je

Tjelo bl. Bernardice u lijesu.

industrija svile i razne druge tvornice. Grad Zürich posjećuje mnogo stranaca radi trgovačkih stvari, radi prirodnih ljepota i radi prekrasnoga jezera. God. 1906. posjetilo je grad Zürich 300.000 stranih gostiju.

Iz jezera Züriškoga istječe rijeka Limat, koja prolazi gradom. Naš Hotel Limathof baš je tik rijeke Limat.

U večer 3. VIII. 1928. provezao sam se sa nekim prijateljima Züriškim jezerom 1 s. i ½ na velikom parobrodu. Veličanstveno! Imao sam prilike da razgovaram sa züriškim gradjanima na parobrodu o uredjenju njihove države.

Predsjednik bira se na 1 godinu. Stoluje u Bernu. Jedne je godine Francuz predsjednik, druge Nijemac, treće Talijan. I tako nema nikad nikakove kavge. Provedena je dakle ravnopravnost. I zato su prvi na svijetu po napretku.

Züriško jezero dugačko je 40 km ; široko od 2—4 km ; 143 m duboko. Obale su pune kuća prelijepih za izgled ili za industriju, ili su obrasle vinogradima, livadama, voćnjacima. Svaki se pedalj zemlje iskoristi.

Vanredni je užitak, što su u Austriji, Švicarskoj i Francuskoj željezničke pruge izgradjene tako, da idu kraj rijeke ili jezera, gdje je to moguće, ili uporedo sa rijekom ili jezerom. Tako je kraj Züriškoga jezera neprestano pruga, te se vozimo željeznicom komotno iz prozora vagona promatrajući divno jezero. A sve zaprijeke njihove regulirane i uska riječica uredjena je tako, da po njoj mogu ploviti parobrodi, a kod nas nema niti malenih motornih čamaca na velikim rijekama, kao što su Drava i Sava. Kuda god pogledaš okom, vidiš kulturu i napredak na svim linijama.

Iz Züricha krenuli smo oko 7 sati prema Parizu. Prošli smo gornji dio Švicarske što graniči sa Njemačkom i par časova zadržali se u Baselu. Kao što su svi kolodvori u Švicarskoj, tako je i baselski velik, ogroman i sav natkriven. Tu je isto tako dočekao naše hodočašće konzul i neki Hrvati što živu u Baselu. U Baselu držali su se crkveni sabori. Imade 150.000 žitelja. Leži u ravnici Rajne. God. 1532. Cvinglijeva baselska konfesija izradjena po Okolampadiju, koja se još zove Mühlenhauski Baselski koncil. Papa Martin V. imenovao za svoga legata kardinala Julijana Cesarini.

Prešavši granicu, nadjosmo se u Elsas-Lotaringiji, za koju je toliko krvi proliveno i konačno je pripala Francuskoj. O podne smo bili u Belfortu, ali nismo mogli da objedujemo, jer je ondje vlak premalo vremena stajao, pa smo tude dobili objed u škatuljama ; a unutra je bilo sve priredjeno za objed, dapače mali nož i viljuške. Prije 10 godina bila se žestoka borba i vide se kod Belforta šicengrabeni. Francuski krajevi kao i naši. Oko rijeka plodni krajevi, rode obilno pšenicom, koju su na 4. VIII. 1928. tekar kosili. Ali francuski ratari svi rade sa strojevima. Oni su zadovoljni sa 1 konjem i sa 2 velika kotača. I ako imade 2 konja, to upregne jednoga pred drugoga, a ne jednoga uz drugoga. Neki pako vozili su pšenicu, i to na kolima samo sa 2 kotača.

Odnijele me misli u domovinu, pa sam mislio, kako je naš narod u nekim krajevima imućan, tako da jedan gospodar imade po više para konja, imade goveda, svinja, ovaca, koza. Doveze kući pšenice ili kukuruza po 20—30 vozova. Dakle imade u našoj domovini svega. Imade nebotičnih gora, imade krasnih plodnih poljana, imade plovnih rijeka i prekrasnih jezera. Imade vrućih sumpornih kupelji. Imade mnoštvo mineralnih voda. Imade u našoj domovini svega ; kako je lijepa naša draga domovina Hrvatska. I tako snatreći u mislima i gledajući nepregledne ravnice Francuske približismo se glavnom gradu Francuske.

Već u blizini Pariza uz prugu vidimo grmlje, i vrbje, pa nam se to nije svidjelo. U Švicarskoj svagdje prekrasan perivoj ; u Francuskoj kao i u Jugoslaviji. Zato smo saveznici. I tako se vozimo još dugo, jer je to tekar bio T r o y e s. Mnogo smo još kilometara prošli, dok smo ugledali kuće iznajprije male, pa onda sve veće i veće, dok smo došli na pariški glavni kolodvor.

P A R I Z.

I nismo bili osobito oduševljeni, jer smo bili jako izmučeni od puta, a osim toga u p r v i m a h nije napravio na nas vanredni utisak naš Pariz, jerbo mu predgrađa nisu kao pred Bečom ; ali kada smo se vozili auto-karima do našega hotela kroz središte grada, divili smo se ljepoti i veličini grada Pariza. Budući da je Pariz tako veleban i slavan grad, valja da nešto u kratko spomenemo u čast Pariza.

PARIZ broji preko 3 i ½ milijuna stanovnika. Katolika imade 70% ; t. j. oko dva i pol milijuna, protestanata 100.000. Židova 52.000. Kroz Pariz teče rijeka S e i n e. Place de Etoile imade Triumfatorski luk najveći na svijetu. Visok je 50 m ; širok 22 m. Napoleonov Triumfatorski luk nalazi se na Place Vendome. Taj je luk visok 43 m ; 4 m u promjeru, špiradast, a na vrhu su slike i brončani relijefi koji prikazuju prizore iz rata sa Francuskom 1805. god. Trg: P l a c e d e l a C o n c o r d e je znamenit iz revolucije. Tu je bila postavljena gillotina, koja je neprestano bila zaposlena 1789. i 1790. Taj bi se trg morao zvati Krvavi trg, kao što se u Zagrebu zove ulica u starom gradu Krvavi most. Crkvi imade oko 70 katoličkih, 14 protestantskih, 4 sinagoge, 3 deutsch nation, 1 grko-katolička, 1 ruska. Katedrala Notre Dame je najveća crkva Francuske.

5. VIII. na 10 sati u nedjelju po Duhovima 1928. služili smo mi Hrvatski svećenici u Notre Dame crkvi sv. mise. Crkva je ogromna, ali tamna, puna mistike. Stanovali smo u Hotelu de Cedre de Jardin Rue Lacepedi, koji ima oko 600 soba.

Iza dobroga zajutraka pošli smo autokarima u Versailles, vozeći se Boulevardima, gdje se vide najljepši trgovi grada. Primijetiti mi je, da Francuzi vole za zajutrak osim kave još i med i maslac, pa su to i nama svagdje ponudili.

Oko 1 sat vožnje do Verseja (Versailles) prošlo je vrlo brzo. I u jedamput eto nas pred divnom palačom. Gradio ju je Ljudevit XIV., koji je rekao: Etas est mea. (To je moje). Posvadio se sa Parižlijama, pak je odlučio da sagradi grad izvan Pariza usred šume. Stoga je dao iskrčiti šumu, koliko mu za gradnju trebalo. Tu je sa kmetovima načinio malo povišeno mjesto. I tako se primio velebne gradnje, koju je podignuo za sebe i svoju obitelj. Veličanstvena zgrada pretvorena je za revolucije u Museum, gdje se nalaze znamenite slike, gobelini, relijefi i razni spomenici. Republika smatra, da bi bilo porazno po demokraciju, da stanuje prvak države u toj zgradi, pa je stoga izglasan zakon, po kome se ova zgrada pretvara u Museum.

Oko naokolo zgrade krasan je park sa velikim kioscima, gajevima i raznovrsnim cvijećem, te spomenicima. Tumač bio nam je činovnik Čehoslovačke republike, dašto u njemačkom jeziku, jerbo smo se u njemu najbolje razumjeli. Poslije pregledanja museuma sastali smo se u parku da se slikamo.

Kada smo se vozili autokarima natrag u grad Pariz, razmišljali smo o tome gradu, Verseju i Trianonu. Današnje uređenje od država, koje su bile u svjetski rat upletene, u Verseju je konačno prihvaćeno i potpisano. Prema Trianonskom ugovoru vladat nam se svima, ako hoćemo da se uzdrži evropski (svjetski) mir.

5. VIII. po podne razgledali smo Museum Louvre. I dok je jedna engleska profesorica razlagala znamenitost pojedinih slika i kipova, mi smo Hrvati prošli sve sobe sa bogatom galerijom starih kipova i slika brže, da uzmognemo pohoditi još i druge znamenitosti grada. I tako smo u 2½ sata izmoreni zaputili se gledati Napoleonovu grobnicu. U jednoj kapeli iza oltara smješten je ogromni lijes brončani velikog Napoleona. I ostale znamenitije stvari

u vezi sa Napoleonom, smještene su u dvije pokrajne zgrade kraj kapele.

Na večer provezli smo se u omanjim grupama kroz divno rasvijetljene glavne ulice i oko Eiffelovog tornja. Pošli smo i na grob Neznana junaka, koji se nalazi pod ogromnim lukom. Na njemu neprestano gori vatra. Razgledali smo dio grada, koji je u samom drveću kao naš Tuškanac. Posjetili su neki kazalište, neki operu, a neki ogromni variete — Luna Park, što sigurno nema nigdje na svijetu.

IZLET U LISJE.

6. VIII. 1928. u jutro otputilo se nas 15 u Lisieux. Tko nije čuo za sv. Tereziju Maloga Isusa? Tko se od nas nije preporučio u životu svome za razne potrebe i duše i tijela? Biti dakle u blizini mjesta, gdje je sv. Terezija najveći dio života svoga sprovela i blaženo preminula i gdje počiva njeno sveto tijelo, a ne vidjeti ga, bilo bi neobično! Vruća želja dakle vukla nas u Lisieux, ali nam je ipak bilo iz ruke, jer smo potrošili cio dan. U 7 sati u jutro otišli smo, a u 7 sati popodne vratili se natrag u Pariz.

LISIEUX (izg. Lisije) grad je sa 8 tisuća stanovnika, leži blizu luke Le Havre. U Lisiex-u imadu sestre Karmelićanke svoj samostan nedaleko kolodvora, u jednoj dosta uskoj ulici. U sredini je kapela, a sa obje strane samostan. Iz ulice ide se u kapelu, pred kojom ima mnogo prekrasnoga cvijeća. Lijevo kako se unilazi, jest sakristija i do sakristije Museum, gdje se nalaze svetičine stvari, s kojima se ona za života služila. Vide se njene haljinice iz djetinje dobe, haljina i vijenac, kada je primljena u samostan, njena kosa, duga prekradsna, što joj je odrezana kod primanja u red Karmelićanski. Stvari, kojima se bičevala i pokoru činila. Vijenci, što ih je plela od cvijeća. Križ u cvijeću i palmama. Krunica, sandale itd. Preuzvišeni g. Rafael Rodić, nadbiskup beogradski, imao je prvi priliku, da govori sa sestrom Svetičinom, koja je ondje glavarica samostana. Poslije njega bili smo mi svećenici primljeni u saslušaj, ali je vidjeli nijesmo. Čuli smo njezin glas iza rešetka i iza zasiora, jerbo je red Karmelićanki strogi red, pa ne izlaze izvan klauzure i na vidjelo drugom svijetu. Preporučila nam je, da posjetimo njenu roditejsku kuću, koja je 20 minuta udaljena od samostana. Ondje je kapela Svetičina i razne stvari iz djetinstva, igračke itd. Obećala nam, da će se za nas mo-

hiti svojoj svetoj sestri, da je ona i na zemlji mnogo molila i žrtvi učinila za svećenike, da budu pravi sluge Božji.

Hvala Bogu, imali smo sreću mi svećenici i služiti sv. misu u svetištu sv. Terezije. Vidjeli smo njezin grob i preporučili sebe i svoj hrvatski narod zaštiti sv. Terezije. Saznali smo tude i to, da će se graditi na grobu Svetičinom nova velika Basilika, pa je i sam sv. Otac Papa Pijo XI. preporučio kršćansko-katoličkom svijetu, da pomogne izgradnju te velike bazilike.

Kupili smo u brzini nešto uspomena i brže bježali na kolodvor, jer u 2 sata polazi vlak prema Parizu.

U vlaku prema Parizu bio nam je zajutrak i objed.

Kada smo došli u Pariz, naši suputnici pripovijedali su nam, koliko su krasnih stvari vidjeli u Parizu i da su bili na Eiffelovom tornju i tamo južinali i pivo pili. Vi ste vidjeli Eiffelov toranj, a mi smo pohodili svetu našu sestricu sv. Tereziju Maloga Isusa, pa će nam Ona jamačno za to biti zahvalna, te će nam naš trud i žrtvu nagraditi.

SV. TEREZIJA.

SAINTE-THERESE DE L' ENFANT-JESUS rodjena je 2. siječnja 1873. u Alenconu, u ulici Salut Blaise. Sv. Terezija jest posljednji dar Božji pobožnim roditeljima Lujo Josip Stanislav Martin i Jelie r. Guerin. Imali su dućan draguljarski i tvornicu čipaka. Otac ju je nazivao kitom cvijeća, i malom kraljicom od Francuske i Navarse. Blagoslovljena ženidba izmedju Luje Martin (koji se rodio u Bordeaux-u 22. VIII. 1823.) sa Jelie Guerin, pobožnom djevojkom, sklopljena je 12. VII. 1858. u crkvi Naše Gospe od Alencona. Njihov brak blagoslovi dragi Bog, kako su oni željili i molili sa brojnom djecom. Imali su 9-ero djece, devet cvjetova, kojima su htjeli da nakite nebeski vrt. Svih devet dobili su na krstu ime Majke Božje i k tomu još koje svetačko ime. Naša se svetica zove Marija Franjica Terezija, Još za života svoga kazala je svetica: „Iza svoje smrti učinit ću, da pada kiša ruža.” I gle čudo se za čudom zbiva na njezin zagovor. Do danas ima 6 omašnih knjiga, u kojima su pobilježena ta čudesa. Ta nebrojena čudesa urodiše molbama, da se svetica proglasi blaženom. Sa svih strana svijeta dolazile molbe u Rim, da se sestra Terezija proglasi blaženom. Iz Engleske i Kanade stižu molbe za beatifikaciju. I vojnici iz šanceva mole sv. Oca Papu za beatifikaciju njihove sestrice iz šanceva. Na grob njezin hodočasti 100.000 ljudi. Propis je, da se čeka 50 godina za beatifikaciju, ali na tolike molbe dade se sv. Otac ponukati na oprost od toga propisa i proces započe 1910. God. 1921. bi proglašena časnom, 1923. blaženom, a godine 1925. proglašena je svetom.

Oj divna svetice! Bio sam tako srećan, te sam u Tvojoj crkvi u Lisije-u služio sv. misu, možda baš iz onoga kaleža, koji si Ti priredjivala za sv. misu i za posvećenje hostija za sv. Pričest. Čuo sam glas Tvoje sestre glavarice samostana Karmelićanki. Ona nam je obećala, da će se Tebi za nas svećenike moliti; Tebi, koja si za svećenike mnogo molila i mnoge žrtve Spasitelju prinosila. Sestrica Tvoja preporučila nam, da pogledamo Tvoju roditeljsku kuću u Lisije-u, ali nismo dospjeli svi, jerbo je bio na dispoziciju samo jedan auto; a ima 20 časa vožnje od crkve do Tvoje svete kuće; i žurilo nam se na vlak, koji poslije 2 sata već polazi prema Parizu, gdje su nas ostala braća suputnici čekali.

Da, divna sv. Terezijo, molili smo se kod Tvoga svetog groba tvrdo uvjereni, da ćeš nam biti dalje moćna zaštitnica i pomoćnica. Molili smo se i za svoje župljane i za svoj hrvatski narod. Uslišaj molitve naše. Kratko si vrijeme živjela na svijetu, a toliku svetost postigla.

Blaženom smrti završi svoj život sveti u četvrtak dne 30. rujna 1897.

U predvečerje smrtnog dana 29. rujna u 9 sati u večer čula je službenica Božja i njezina najmladja sestra Celina (sestra Genoveva od sv. Lica) lagani šum krila, a onda opaziše na prozoru grlicu, koja je odnekale doletjela. Sjedila je časkom na rubu prozora gučući, a onda odleti u visine.

Obje sestre dirnute sjetiše se riječi Pjesme nad Pjesmama: „Pijev se grlice čuo, ustani ljubezna moja, i dodji, jer je zima prošla”.

Veličina njene duše u tom je bila ponizna i podložna volji Božjoj. Držeći u ruci raspelo, pogleda ga i reče: Ah, ja ga ljubim Bože moj, ja Te ljubim. Zadnje riječi dostojne velike svetice. Po njenom zagovoru ozdravljena je sestra Lujza od sv. Germana, redovnica Kćeri Križa iz Ustarica (Niski Pireneji), koja je patila više godina od teške boli u želucu, koja se 1913. razvila u čir. 1915. god. primi sv. Sakramente umirućih, jer je posve oslabila, g. 1916. u rujnu sestra Lujza obnovi svoje molitve u čast sv. Terezije, a u noći 10. rujna pokaza joj se svetica i reče joj: Budi srčana, ubrzo

ćeš ozdraviti, ja ti obećavam. U jutro opaziše redovnice oko kreveta cvjetne listiće svake boje i sestra je za nekoliko dana sasvim ozdravila. Spasen život budućem svećeniku, ozdravio od plućne sušice. Ozdravila sestra Kolomba Uršulinka u Ljubljani, što je imala 3 velike kaverne na plućima.

Ozdravila gdjica Hedviga Ledohovski od upale plućne tuberkuloze.

Obratio se grješnik, koji 55 godina nije pristupao svetim Sakramentima.

Neočekivanu pomoć dobila je sestra Marija Secondel, poglavarica, u novcu, jer je našla u kasi, kamo je metnula moći sv. Terezije, 250 franaka.

Rastavljena obitelj našla je milost mira. Algerie, 7. X. 1919.

Ozdravio je dječak, kojega je 7 liječnika držalo izgubljenim — Paris, 8. IV. 1922. M. Defos du Rau.

Ozdravljenje kancerozne otekline na ustima. Me Sables d' Olonne Vendee 2. IX. 1921. — Jules Calbet, profesor u Moskvi.

Ozdravljenje umirućeg sjemeništarca. — Sulpic Tarn 14. 9. 1920.

Nenadano ozdravljenje mlade djevojke. — St. — Gildas — de Ronys 1919.

Tajinstveno pojavljenje i pomoć. — Karmelski samostan u Gallipoli. — Nadjena svota u kasi od 500 franaka 25. II. 1910.

U Lisije-u oko groba svetičina kupi se dnevice svijet iz svih krajeva zemlje. I kad smo mi Hrvati bili ondje, bila je crkva puna svijeta, premda je bio obični ponedjeljak. Bilo je svećenika i naroda, da smo jedva mogli služi i sv. mise i doći do groba. Bili su tu Nijemci od Berlina i njihov vodja govorio je u slavu svetice, pa nam je bilo ugodno što smo čuli riječ njemačku, koju razumijemo i na koju smo više navikli, nego na francusku.

Popodnevnim vlakom odijelili smo se od mile svetice, ali nam duh kreće sveudilj njenom dragom grobu, jer znamo, da ondje počivaju smrtni ostanci svete duše, koja je izjavila da će iz neba činiti dobro na zemlji."

Šteta, što Francuzi ne će da uče baš nijedan drugi jezik, a toliki strani dolaze u njihovu zemlju i ostavlja u svoje novce ondje. Previše su ponosni. Veliki jesu u svemu,

pa i u pobožnosti. I ako imadu jednoga Voltaire-a, imadu i sv. Margaritu Alacoque i sv. Tereziju Malog Isusa, Ivana Mariju Vianney-a. i druge svece.

* * *

OD PARIZA DO LURDA.

Kad smo sitgli preko Evreux-a u Pariz izmoreni gledali smo, da se otpočinemo. Medjutim kad smo se navečerali, htjeli smo da još vidimo Pariz, kako tone u moru raznobojnih svjetiljaka električnih, pa smo se provezli autom kroz najživlje ulice i gledali ogromni saobraćaj svijeta. Tolika je pažnja kod šofera i tramvaja da se ništa ne dogodi. U Parizu šoferski ispit napraviti jest teže, nego universitetski. Veleban je grad Pariz. Njegove ljepote i veličajne zgrade pokazuju nam što može um i snaga duha čovječjega.

7. VIII. 1928. u jutro rano već oko 6 sati krenusmo put kolodvora, da podjemo dalje k našemu glavnom cilju. Glavni cilj našega putovanja bio je, da vidimo divni i sveti grad Lurd. Čast Parizu, ali njegove veličajne zgrade, umjetnosti i ljepote ne zadovoljavaju nas, jer su djelo ljudsko. Mi hoćemo da vidimo mjesto, što ga je posvetila svojim stopama svojom pojavom i svojim milostima i blagodatima Presveta Bogorodica, Prečista Djevica Marija. Mi hoćemo da vidimo Lurd. Od Pariza do Lurda putovali smo od 7 šati u jutro do 1 sat poslije polnoći. Pošto nismo ni na jednoj postaji mogli stojati malo dulje, to smo imali objed u vagonima. U Toursu i Poitieux-u dobili smo hranu u škatuljama i vina u bočicama. I tako smo u onoj vrućini i nepreglednoj ravnici, kojom smo putovali, okrepu uzeli u hrani i piću. Nijemci su imali to mnogo zgodnije udešeno, jerbo su imali naručen objed u buffetu željezničkih kola, te su u 2 maha išli u buffet da objeduju. Kod nas je bilo radi toga mrmljanja, što nismo i mi tako imali, no uvidjeli smo, da je to bilo radi štednje. Ali pomisao na Lurd; na Nebesku Majku zatomio je zlovolju i brzo se svi udobrovoljili i stali pjevati Marijanske pjesme, a poslije molili svetu krunicu, što je tako mila Majci Božjoj.

I došli smo do grada Bordo (Bordeaux) prešavši gradove Angouleme, Libourne i rijeku Dordoogne, i ugledavši zaljev Gironde, u koji utječe rijeka Garonne, možemo reći, da smo vidjeli Atlantski Ocean. Bordo glavno je mjesto pokrajine Žirond na rijeci Garonne.

Kameni most sagradjen je 1819—1821., 487 m dug, 15 m širok sa 17 okruglih lukova (najljepši u Francuskoj) i željeznički most, 5 kolodvora, 82 km tramvaja; kazniona za 3 pokrajine, 18 Armee-Komando, katedrala sv. Andrije, toranj 81 m visok. vijećnica, nadb. palača, škola za kemiju: 2000 slušača, sa bibliotekom od 85.000 svezaka. Justic-palais, trg. škola; javna biblioteka sa 200.000 svezaka, 18 župa; dječačko sjemenište; mnogo redovnika, 400.000 stanovnika; veliki novčani zavodi, 7 km duga luka uz rijeku Garonne. Pristanište za 1000 brodova. U blizini staro Marijino proštenište Talence Verdelais. Bordo sam s okolicom imade izvrsna vina, bijelo i crveno (ruž). U tom lijepom i znamenitom pomorskom gradu šteta što nismo mogli ostati barem par sati, da ga letimice razgledamo.

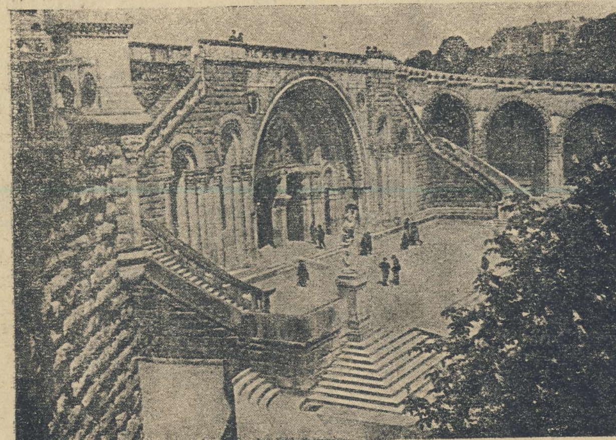
Pogled na grad Lurd.

Rapidni vlak letio je svom žestinom. Francuzi hoće da se uopće voze silnom brzinom. Povrh brzovlaka imadu vlak r a p i d, koji vozi na sat do 100 km. Noć je. Vlak užasnom brzinom juri, a ipak neustrpljivo čekamo, kada ćemo čuti riječ: Lurd. Već se primiče P a u; već se čuje šum Gave i na mjesečini ljeskaju se njezini valovi, prati nas duž dvostruke pruge. Francuzi kao i Švicari imadu mal' ne svuda dvostruke tračnice. Vlak preleti kraj nas, da niste kadri zamijetiti predmete i osobe. Najveći dio željeznica gonjen je električnim pogonom. Ogromno je privatno društvo „Midi" (po najvišem vrhuncu Pireneja zvano), koje imade silne fabrike, što prave vagone, tračnice, lokomotive.

Sve nas to zanima, ali kada ćemo u Lurd, cilj našeg cijelog tegotnog putovanja. Čuje se pripovijedati o križu, koji je rasvijetljen na brdu Pik de Žer, 1000 m visokom. I na mjesečini bajnoj gledamo kroz prozore vagona, ne bismo li spetili sjajni električni križ. Od umornosti opet sjedamo. Eto vike: Eno križa. Vidi se visoko kao da je na nebu.

GOSPIN GRAD LURD.

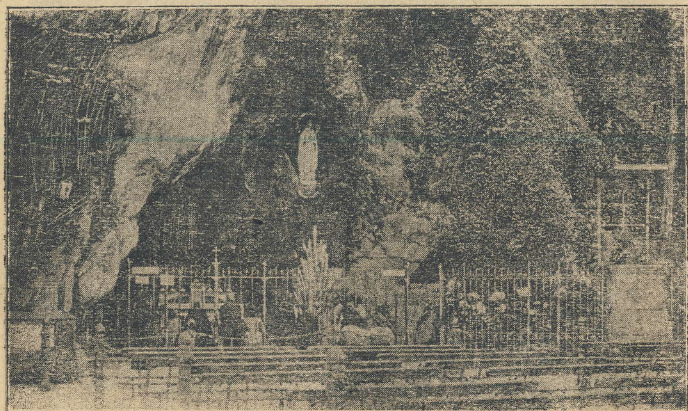
Eto nas u LURDU. Izmučeni dodjosmo na sveto tlo lurdsko. U gradu najveća tišina. Jedan sat je u noći. Od Pariza do Lurda 18 sati biti neprestano u vlaku. Želio je

Ulaz u donju crkvu Sv. Krunice.

svaki da otpočine. Ali moraš čekati radi prtljage na auto. Inače bi čovjek htio da pješke podje do prvoga hotela. Ali ne znaš kuda i kamo u tuđem svijetu. Strpljivo čekaj, dok dođe red na tebe da sjedneš u auto. Možda bi drugdje čovjek i mrmljao; ali pomisao, da si u Lurdu, svetištu Majke Nebeske, čini te blagim i dugotrpnim. I tako stigosmo do H o t e l R e d e m p t o r e. (Otkupitelj). I bila su već 2 sata, kada legosmo na počinak 2 po 2 u malenoj sobi u 3. katu. Svaki put ima svojih napora i teškoća, ali ima i ugodnih momenata, da potisnu uopće one neugodne.

Rano u jutro probudismo se kako je svitalo. Sjetismo se da smo u Lurdu. Ne da se to više spavati. I ako si bio u noći umoran od puta, ali sada je sve prošlo. Žuriš se, da se brže spremiš za crkvu. Za sv. misu. Međutim kad si došao u divnu crkvu, već su svi mnogobrojni oltari zapremljeni. Svećenici iz svih strana svijeta služe sv. mise. Valja da čekaš dok dođe na tebe red. Ali gle, jednoga staroga podvornika crkvenoga. Pristupa k meni i daje mi humerale, hostiju i purifikator. I povede me kroz pokrajna vrata u gornji sprat crkve presvete Krunice. I ondje vidim mnogo oltara i svi zapremljeni. Valja da čekaš dok sv. misa svrši na bilo kojem oltaru. I gle, jedan kanonik svršava sv. misu i daje blagoslov. I moj stari se pridruži k meni i nakon što se svuče prečasni francuski kanonik daje meni sveto misno

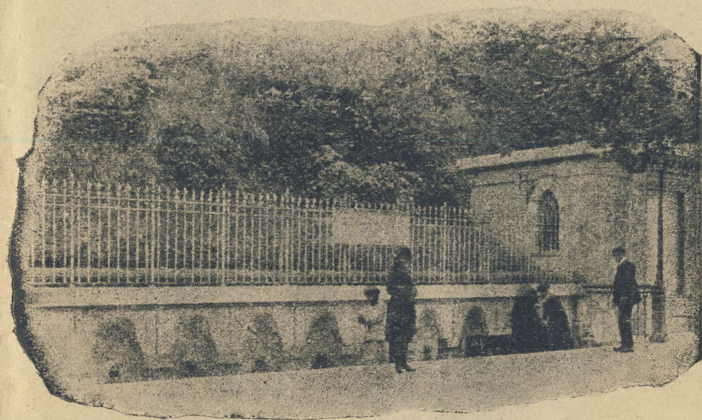
Lurdska špilja danas.

ruho. Nosi vino i vodu. I eto mene pred oltarom Božjim, da služim sv. misu u čudotvornom Lurdu. Hvala Gospodu Bogu.

Nakon sv. mise prvo nam je bilo, da posjetimo Grotu — Špilju i da se ondje poklonimo i pomolimo. Medju mnogobrojnim svijetom uspjelo nam je, da se i mi dovučemo do svete pećine, koju je Blažena Djevica Marija posvetila svojim prikazanjima, svojom pojavom i svojom nazočnošću. Poljubili smo sa suzama u očima pećinu i pošli smo kroz

špilju, gdje gori mnoštvo velikih i omanjih svijeća, pa je špilja čadjava. U njoj oltar. Obiđosmo oltar i zadjosmo kraj sakristije izvan zatvorena prostora.

Na slobodnom prostoru klečao sam, da izmolim Majci Nebeskoj, koju molitvicu u čast, kad eto jednoga crkvenoga funkcionera u civilu, gdje me zove da idem preuzv. gospodinu Nadbiskupu, koji će služiti u Špilji sv. Misu. Podjem za njim do oltara, a to kleči pred oltarom naš Nadbiskup O. Rafael Rodić, da se pripravi za sv. misu. I tako sam imao čast biti ministrant (asistens) preuzv. gospodinu Nadbiskupu. Nakon svete Mise Preuzv. Nadbiskupa išli smo k Piscini da se naužijemo čudotvornog napitka odma poslije sv. mise. Mnoštvo svijeta krijepi se čudotvornom studenom vodom. I na nas je brzo red došao. Priznajem, da kod kuće ne pijem

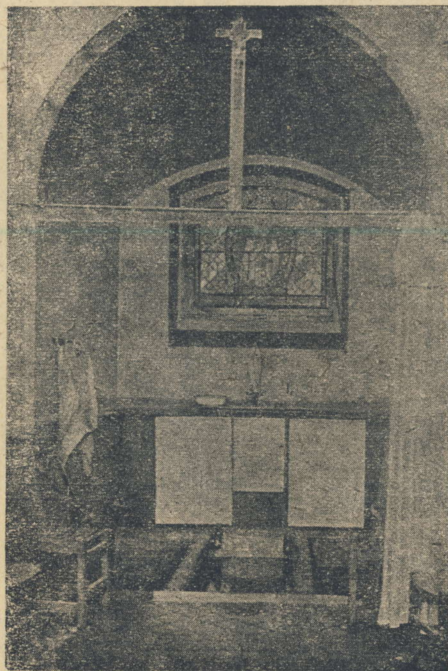
Izvor lurdske vode, uređen sada na dvanaest pipa.

zdenčane vode nego mineralnu Radgonsku poradi boležljivih unutarnjih organa, koji ne podnose ni mrzla jela niti mrzle vode. Ali na vrelu lurdske vode pio sam sa najvećim užitkom hladne vode lurdske po više čaša, pa nisam osjetio nikakve smetnje poslije užitka te čudotvorne vode. I nisam osjećao potrebe da uzmem zajutrak, pa sva tri dana što smo bili u Lurdu, bio sam do podne bez jela. Iza užitka lurdske vode ne osjeća se potreba da uživaš jelo. Najdivnija voda u Lurdu jest v r e l o M a r i j i n o. A ostala voda nije oso-

bita. Majka Nebeska proizvela je izvor vode, da bude na dobrobit bijednoga čovječanstva. I već 70 godina služi se ljudski rod tom vodom na dobro duše i tijela.

ŠPILJA.

Svakoga hodočasnika zanima sama Masabjelska pećina i špilja. U blizini rijeke Gave nalazi se strma ovisoka pećina. Na toj pećini sazidana je velebna crkva. U pećini je

Unutrašnjost kupaone, gdje se kupaju bolesnici.

jedna oveća špilja gdje je oltar. Desno povrh te špilje jest jedna omanja špilja. U toj špilji javila se Blažena Djevica Marija djevojčici Bernardici Subiru (Soubirous) prvi put

11. veljače 1858. Mjesto, gdje je Bernardica klečala, zabilježeno je na ravnici pred pećinom, kao što i gdje je po prvi puta potekao izvor čudesne vode.

Danas je to lijepo praktički uredjeno, te voda iz izvora koji se ne vidi, curi na 12 pipa. Kod tih pipa uvijek je bogoljubnih ljudi, koji se krijepe tom svetom vodom i spremaju si da ponesu vode svojim kućama. Nema hodočasnika, koji si ne bi sobom ponio ove vode.

Ujedno su u zatvorenom prostoru priredjene 2 kabine, jedna za muške, druga za ženske, odijeljene. U prostoru pred kabinama mole svećenici na glas i pjevaju Majci Ne-

Bolesnici pred špiljom.

beskoj za bolesnike, a unutra u prostoru kraj kabina mole isto tako dobrovoljni bolničari i bolničarke kod svakoga koga spuštaju u vodu. Svuda nas prati velika vjera skopčana sa toplom molitvom.

Voda je silno studena, ali ipak svaki, koji se osjeća i malo bolestan, ide da se okupa u Piscini. Vrlo je neugodno s početka, ali uz molitvu „Zdravo Marijo", predaš se bolničarima, da te polože u banju do polovice napunjenu vodom iz čudesnoga izvora. Prije mene položili su jednoga bolesnika Francuza, koji je bio tako slab, da se nije mogao sam niti

svlačiti, već je ležao na nosiljkama kao mrtav. Kad su ga spustili u vodu, nije se niti trznuo, predao se u Božju moć. Iza mene položili su jednoga starca svećenika u mrzlu vodu, i on se predao u volju Božju. Iza kupanja dadu nam poljubiti lik Majke Božje.

Gdjekoji će reći zašto se ne dogodi više čudesa? Jer Gospod ne će radi izvjedljivosti ljudi da čini mirakula. Komu se hoće smilovati, smiluje mu se. Miserebor cui voluero. Nedokučivi su putovi Božji. A opet kolike polakšice dobiju se, ali to se ne saopćuje, pa ostane u zaboravi kod ljudi. Međutim utiske iz svetoga grada Lurda nije moguće opisati, to se mora vidjeti.

Bolesnici kod procesije.

8. kolovoza 1928. u 3 sata po podne imali smo mi hrvatski hodočasnici kod Masabjelske Pećine poklon Majci Božjoj. Držao se govor u slavu Presvete Bogorodice, molile se litanije i pjevale se pjesme u čast Nebeskoj Majci. Iza toga i prije toga primljene su francuske procesije i njemačka iz Berlina.

PROCESIJE.

Svaki dan od svibnja pa do listopada (oktobra) drže se dvije procesije po podne. Jedna sa Presvetim Otajstvom u četvrt 5 sati, druga u ½9 sati sa svijećama u čast Presvete Bogorodice. Veličanstveno slavlje Sveto-otajstvenom Isusu i Majci Božjoj priređuje se u Lurdu po tolikim ljudima iz svih krajeva zemlje. Kada se prva procesija smiri pred najnižom crkvom pred crkvom Presvete Krunice, pjeva sav narod sa svećenstvom zazive Isusu dragome i Majci Božjoj za milost za bolesnike i grješnike. I na one srdačne molitve tko ne bi bio ganut, bio bi od kamena srca. I nebo se otvara. Spasitelj svijeta u Presvetom Oltarskom Sakramentu daje blagoslov svima i bolesnima i nama grješnicima, koji niti ne zavrijeđujemo. Sa Svetootajstvom posebno se blagoslivlje svaki red bolesnika na bolesničkim kolicima. Tada se dade blagoslov svima vjernicima.

Baš je taj dan imao biskup tarbsko-lurdski baldakin (nebo), što je poklonila Republika Čehoslovačka. Naslikani su sv. apostoli slavenski Ćiril i Metodije te sv. Vaclav. To je nama Hrvatima osobito godilo, što smo imali priliku vidjeti dar Čehoslovačke Majci Božjoj Lurdskoj. Premda među stotinama krasno vezenih barjaka vidjeli smo u basiliki nad svetištem krasni hrvatski barjak pričvršćen na stropu. Mislili smo odmah: Čast onim Hrvatima, koji su darovali za izradbu toga barjaka, jerbo u tuđem svijetu veoma godi, ako se vidi što, što je naše hrvatsko. Zato lijepo je i dično, tko žrtvuje za znamenitu mjesta dar ne samo sa vjerskoga, nego i sa nacionalnoga gledišta, jer se tako diže rodoljubni ponos i budi nacionalna svijest. Napredni narodi to izvrsno shvaćaju, pa žrtvuju na svim područjima velike svote za upoznanje svijeta s njima.

U ½9 sati večernja je procesija u čast Presvete Djeve Marije sa svijećama veličanstvena. Sve pjeva Ave, Ave, Ave Maria. I po onom ogromnom prostoru pred Crkvom miješa se amo i tamo, dok sva ta množina ne poreda se pred crkvom Presvete Krunice. A tada svi pjevaju Credo in unum Deum — Vjerujem u jednoga Boga. Francuzi svuda pjevaju po crkvama sa svećenikom Gloria i Credo. Uopće prate cijelu sv. Misu onako, kako je Odredba sv. Oca Pape, napjevom Gregorijanskog Korala. I zato svi znadu latinski Kredo. I svi ga pjevaju, staro i mlado, muško i žensko; bogato i siromašno; učeno i neuko. Veličanstveni Credo neizbrisiv je momenat u Lurdu. U Lurdu se doista vidi veličina i sjaj Crkve Kristove. Naravski, svaki učesnik procesije imade svijeću. I sav prostor i crkva izvana obasjana bezbrojnim električnim žaruljama. Utisak divan i neopisiv. Svuda vlada red, mir i pobožnost bez gužve u tolikom mnoštvu. Toga nema na našim proštenjima. Poslije

procesije sve ide Groti, da se okrijepi čudesnom. vodom Mnogi idu dalje u crkvu, da nastave bogoljubnost svoju.

Mi smo hrv. hodočasnici, išli spavati, jer smo bili umorni pošto smo prošle noći kasno išli spavati došavši s puta iz Pariza. A slijedeći dan imali smo priliku da vidimo opet novo mnoštvo naroda. Velebni je Lurd. Nekolicina pak njih odvezla se autom 5 sati vožnje tamo, 5 natrag u glasovito svjetsko kupalište Biaritz. Koji su ostali u Lurdu, prisustvovali su raznim bogoljubnostima i uživali u divnom svetištu Majke Božje. Pod večer imali smo sv. ispovijed a na večer u 10 do 12 sati u crkvi Basiliki klečanje. Poslije 12 sati mogao je svaki svećenik odma služiti sv. misu, a vjernici mogli su odmah da se pričeste. Poslije sv. mise i sv. pričesti išli smo k Groti da užijemo čudesne vode lurdske. Bilo je ½2 u noći, kada smo se sa izvorom rastali i išli na počinak. U jutro mislili smo, spavat ćemo dugo, ali ni govora. Već rano hodočasnici vrvili po ulicama, da pohrle k svetištu Gospinom.

U jutro pronijela se vijest, da je jedna časna sestra od dugotrajne bolesti, od koje je postala skelet, momentano ozdravila i izišla iz kolica bez ičije pomoći. Svaki je htio da ju vidi. Neki od naših bili su prisutni čudesnom događaju.

Na 5. VIII. 1928. ozdravila je jedna djevojka od teške bolesti

USPOMENE UKAZANJA.

U Lurdu smo pregledali i razne znamenitosti. Na pr. roditeljsku kuću Bernardičinu. Jednostavnost, priprostost, nedužnost i siromaštvo Bernardice, potaklo je Majčicu Božju, da obraduje tu siromašnu obitelj Subiru, da se njenom članu nježnoj Bernardetti javi i tako Lurd zauvijek proslavi. Francuzi znadu cijeniti sve, što je u njih veliko i zaslužno. Eto iz kuće Subiru načinili su Museum, gdje su spremili sve što je siromašna obitelj Subiru rabila i čim se u životu služila. Isto tako krasna je stvar Panorama, gdje je naslikan dogadjaj i osobe u naravnoj veličini te misliš, da gledaš pravu rijeku Gavu, gore i narod što onim planinama silazi k špilji. Bernardica kleči i drži svijeću u ruci; dr Doupons, načelnik i šef policije promatraju Bernardicu. Izgleda, kao da su živi ljudi. Vrijedno je pogledati Museum, gdje su iz voska figure u naravnoj veličini i dogadjaj lurdski. Bernardica stoji pred Peyramalom župnikom, pa je tako

živo prikazana da svatko misli, da je to pravi župnik i Bernardica.

Kad smo nas nekolicina unišli u sobu, ugledali smo velikoga čovjeka u svećeničkom odijelu, kako sjedi kod pisaćega stola u župnom uredu, a pred njim stoji siromašno djevojče Bernardica, trošno obučena, malena i skromna. Francuzi zavređuju izvanredne milosti, jerbo ih oni znadu cijeniti i u časti držati i sve su pripravni za velike uspomene i dogadjaje žrtvovati.

KALVARIJA.

Spomenuti moram, da smo obavili svi zajedno i križni put na Kalvariji. U Lurdu je veličanstven križni put. Pojedine postaje darovale su razne biskupije francuske i neki drugi narodi.

Osobe su u naravnoj veličini iz bronca sjajno izradjene, a postavljene su štacije tako, da se sve više uspinje. Dvanaesta je postaja na najvišoj točki gore, a 14. postaja nalazi se na podnožju gore s protivne strane, te se opet vratimo k crkvi basiliki pregledajući putem veliku špilju, ali to nije čudesna špilja, u kojoj je engleski govornik držao govor u slavu presvete Bogorodice. Iz ove špilje dodje se do biskupskog odnosno župničkog stana, kamo je naš vođa dr Pavao Lončar i biskupi otišao na objed.

Kod 12. postaje držao je poučnu propovijed O. Kapistran Geci, nakon toga služio je sv. misu preuzv. gospodin Nadbiskup O. Rafael Rodić. Križni put obavljao je O. Geci, a svi su hrv. hodočasnici sudjelovali. Iza nas išli su Nijemci od Berlina, koji su isto tako prisustvovali sv. misi, koju je služio naš Nadbiskup.

U Lurdu saznali smo za smrt Stjepana Radića iz franceskih novina.

OPROŠTAJ OD SV. GRADA.

Po podne kupovali smo darove i dali ih blagosloviti. Promatrali smo procesiju sa Presvetim i sa suzama u očima rastali se od Špilje Lurdske. Srdačni oprosni govor držao je prof. Mašić iz Gospića. Naravski, da je svaki hodočasnik napio se po posljednji puta čudotvorne vode i napunio posude da ponese sobom. Navečeravši se još za dosta visokoga sunca, pođosmo prema lurdskom kolodvoru, da krenemo put Marsilje (Marseille). 10. VIII. oko 6 sati krenuli smo brzovlakom.

Teško nam je bilo rastati se sa svetim gradom Lurdom, ali pomisao, da idemo bliže domovini, razvedrila nas je i mi stadosmo promatrati prirodu, nebotično pirenejsko gorje i zapad sunca za gore. Mi smo imali 2 rezervirana duga vagona, na kojima je izvana pisalo veliko „Reserve", ali uza sve to zalijetavali se putnici na svakoj gotovo stanici u naše vagone, s toga, jer je vlak bio pun i prepun, kao što su u opće francuski vlakovi natrpani, ma da tako često iz svakog većega mjesta polaze. U Bayonu unišao je ipak u naš vagon jedan putnik Francuz, s kojim smo se mi upustili u razgovor. To je bio željezničar strojovođa u muževnoj dobi. S njim smo se nas nekolicina pustili u razgovor. Znao je nešto njemački, jer je bio u Njemačkoj u zarobljeništvu. Pitao sam ga za okolicu, brda, doline, rijeke i pojedina mjesta. I on nam je bio vjerni Cicerone do Avignona. Znao nam je mnogo toga pripovijedati. Pitali smo ga i za njihove velike ljude kao Poincare-a, Brianda, Doummergue-a, za ministra saobraćaja, ali je rekao, da je njima svima dobro; da se oni brinu za sebe, a da opće dobro puste s vida. Dakle ista pjesma kao i kod nas, samo malo drukčija imena.

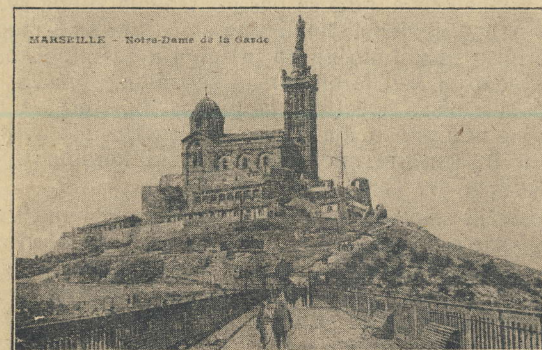
Avignon nema dobre vode, a htjeli su neki da piju na kolodvoru, ali nije dozvoljeno, jer da je voda zaražena tifusom. Avignon — šteta da nismo tude stajali dulje, da bi si razgledali prostorije, gdje su nekoć stolovali pape.

Marsilja je glavni grad pokrajine Bouches du Rhone; najveća je luka u lijonskom zaljevu. Najstariji grad Francuske; od Fokejaca utvrdjen i osnovan god. 600. prije Krista. Majka gradova Autibes, Nizza, St. Gilles, Monaco, Arles. Suparnica Kartage, spojena je bila s Rimom. Za rimskog carstva gospodarica obale od Montpellier-a do Avignona Rone. 2. stoljeća bila republika. Od starine biskupija (Sv. Viktor mučen ovdje). Broji 11 župa, 82 kapele, 485.900 katolika; 150 km elektr. željeznice. Katedrala Bazilika. Glasovita crkva — proštenište. Naša Gospa Čuvarica — Notre Dame de la Garde (Basilica) na najvišoj točki grada. Okomitom zubnom električnom željeznicom uspinje se k Basilici, odakle je prekrasan pogled na grad, na more i na otoke. Veličanstven pogled. Ti ljudi morali bi se držat duhom svojim više od nas, kada imaju takav divni pogled. Crkva leži 153 m nad morem, toranj je visok 45 m, a na vrhu je kip Majke Božje 9 m visok, glava mu pomična, krasna panorama. U toj crkvi imali smo sreću služiti sv. misu.

U Marsilji objedovasmo, a poslije toga krenusmo u Lion, kamo stigosmo oko 6 sati popodne. Jedva smo se

dočekali Liona, da možemo prenoćiti u sobi na krevetu, jerbo smo se prošle noći mučili po vagonima, da smo već nestrpljivi postajali.

Značajno je, kako svi gradovi, koji se jako razviše, leže na rijekama. Tako se i Lion može podičiti, da kroza nj teku 2 velike rijeke: Rhona i Saona. Sredina grada izgrađena je na poluotoku. U Lionu možeš vidjeti na svakom koraku kraj rijeke, gdje ribar čeka ribu na udicu tako, da stoji na obali, ili porine čamac daleko u vodu, pa čeka s čamca ili zagazi do bokova pa čeka ribu. Na čamcu možeš u nedjelju vidjeti po čitave obitelji, kako čekaju na ribu. Ostaju po čio dan na vodi. Za objed ponesu jelo sobom. U Saoni imade i dosta trstike pa se drže i divlje race, ali te se ne boje ljudi. Ona pliva kraj čovjeka i zaroni za svojim plijenom, da se ne žaca lovca.

Crkva Naše Gospe Čuvarice u Marsilji.

Lion je treći grad po veličini u Francuskoj. Glavni grad departmana Rhona. Na Rhoni ima 10 motora, na Saoni 12 motora. Nutarnji grad leži kao na poluotoku. Imade 459.000 stanovnika; 7 kolodvora. Nadbiskupija. 14 Kora Arme-a kommando. Bourbonska kapela iz 15. stoljeća. Astronomska ura iz godine 1598. Notre Dame de Fouviere Mala bazilika; vrlo znamenito hodočašće u Francuskoj, — 4 tornja; bogato iskićena mramorom i mosaikom, dragim kamenjem (stara kripta) Sv. Martin d' Ainay najstarija crkva iz 6. vijeka. U 10. vijeku 5 ladja; rimska Basilika; S. Nizier Renaissance portal; burzovna palača. Vijećnica

Hotel Die-u. Lugdunum = Lion. Septimus Severus Copia Claudia Augusti Lugdunensis. Biskup i kanonici, grofovi od Liona. G. 1274. crkveni sabor za Grgura X. Sudjelovao sv. Bonaventura franjevac, priznat Primat i Filioque. G. 1814. i 1815. Lion opsjedali Austrijanci. God. 1893. Nadb. kardinal Pierre Coullie Primas Galliae. Nadb. obuhvata Dep. Rhone i Loire sa sufrag. Langres, Dijon Antun, St. Claude, Grenoble, Lion. Nadbiskupija ima 74 župe; 585 vikarijata, 465.000 katolika.

A R S. - S V. Ž U P N I K V I A N N E Y.

Iz Liona otputili smo se dne 12. kolovoza 1928. u Ars, gdje je blagotvorno djelovao i sveto živio župnik sv. Ivan Marija Vianney. Autokarima odvezli smo se onamo u 8 sati, pa smo stigli u 10 s. u Ars. Sv. Filomena pokazala nam put do župne crkve, gdje se baš obdržavala župna sv. misa. Bila je naime nedjelja. Imali smo sreću, da smo mogli služiti sv. misu nekoji što nismo prispjeli u Lionu. Kapelan je propovijedao. I kad je on svršio, služili smo presvj. Barbić i drugi sv. misu. Svećenik je pjevao sv. misu, a orgulje svirale su umiljato a pjevalo se angjeoskim glasovima kao svuda u francuskim crkvama, naravski koralno u skladu sa odredbom sv. Oca Pape Pija X.

Odslužili smo sv. mise i jako smo malo imali vremena da razgledamo sve što spada u život sv. Ivana Marije Vianney-a. Četvrti župnik po smrti sv. Ivana Marije Vianney pokazao nam župni stan i sve predmete, kojima se svetac služio. Onaj župni stan jest muzej, a za nasljednike župnike sagradjen je novi župni stan. Vidjeli smo krevet svečev; vidjeli smo strop nad krevetom, što mu ga je djavao zapalio. Vidjeli smo obuću, haljine svečeve. Vidjeli smo njegove propovijedi u rukopisu; vidjeli smo mnoge stvari što zasijecaju u njegov sveti život. U crkvi smo vidjeli njegovu grobnicu, ispovijedaonicu, kod koje je toliko tisuća ljudi našlo utjehu u teškim časovima života. Samo je prekratko vrijeme bilo, te dok smo nas nekolicina slušali Abbe-a i htjeli pogledati grobnicu, već sa punih autokara viču naši suputnici: Žurite se, inače Vas ostavimo. Što nam je drugo preostalo, nego bježi u auto, a da si nismo nabavili baš nikakve uspomene iz Arsa, niti njegove sličice niti kakve knjižice.

Sreću sam imao, što sam se baš u Arsu upoznao sa svećenikom, koji je na francuskom jeziku napisao opširan

životopis svečev. I sada će izaći novo izdanje. Pa mi je obećao, da će mi ga poslati.

Za čas vozio nas auto preko polja poljskim putem i vidjeli smo jednostavne kuće i priprosti narod. Sigurno ima medju njima uspomena na svetoga župnika, ali ne mogosmo razgovarati s njima, jer brzi auto pruža nam svaki trenutak nove slike koje potisnu pređašnje. I tako se to izmjenjuje u životu kao slike u kinu. Auto vozio nas. Eto nas kraj Saone, na kojoj vidimo mnogo već spomenutih ribara u svakovrsnim kostimima. U Lionu nadjosmo se u hotelu kraj glavnoga kolodvora oko 1 sat, gdje nam je već bio priredjen objed.

PRVO SVETIŠTE PRESV. SRCA ISUSOVA.

Po podne oko 5 sati spremamo se već u Paray le Moniale, kamo brzovozom stigosmo oko 9 sati u noći. Tu smo čekali da budemo ukonačeni na više raznih mjesta, a večera bila je zajednička u jednom vrlo lijepom hotelu. Za čudo tude smetali su nas jako nekakvi leteći mravi, što Francuzi kažu da su dosadni komarci. U Paray le Monialu vidjelo se, da su mnogi od puta jako umorni, jerbo su neki bili vrlo zlovoljni i za malenkost se odmah uzrujali. Osim toga pred nama osvanula nekaka velika kola sa mnogo ljudi na kolima, koji su bili vrlo veseli i pjevali francuske pjesme, naravski kasno u noć. Do sada svagdje smo bili upravo edificirani mirnoćom mjesta.

Sutradan rano u jutro išli smo, da potražimo crkvu Presvetoga Srca. Zašli smo iznajprije u staru neku baziliku, no pregledavši crkvu opazili smo odmah, da to nije ona crkva, koju mi tražimo. Izađemo iz crkve, i jedan starina uputi nas, do samostana Sestara Pohoda Marijina. U tom svetištu — izmedju samostana je crkva, — dakle tu se ukazalo divno Presveto Srce Isusovo. Odma pade nam na um misao: To bi moralo biti najveće svetište na svijetu. I jest lijepo svetište, ali bi to morala biti veličanstvena Crkva Presvetoga Srca Isusova. Inače napunja nas Svetište strahopočitanjem. Slično je svetište i crkva uopće kao u Lisijeu. Hvala dragom Bogu, služio sam sv. misu kod oltara sv. Margarete Alakok sagradjenom nad grobom svetičinim. Tu nam je prozborio dr Šimecki vrlo lijepo o presvetom Srcu Isusovom i o sv. Margareti Alakok. Imali smo toliko vremena, da smo si ponijeli i uspomene sa svetičina grada: moći, sličice i nabožne predmete. Oko 9 sati

krenuli smo opet prema Lionu. Kasno smo stigli tako oko 1 sat.

Po podne prodjosmo brzo još nešto po Lionu. Oko 5 sati podjosmo na kolodvor, da krenemo u Ženevu, kamo stigosmo oko ponoći. Smjestismo se u naš Hotel Balance sve po dvojica u jednoj sobi. U jutro rano ustadoh, izadjoh iz hotela i nadjoh se sa gospodinom Nadbiskupom Rodićem i krenusmo zajedno tramvajem do Notre Dame Crkve, gdje smo imali priliku, da odslužimo sv. misu. U tramvaju nismo imali sitnoga u švicarskim francima da platimo tramvaj. Preuzvišeni nije imao uopće švicarskoga novca; a ja sam imao 10 franaka. Budući da nismo imali sitnoga, našao se uljudan mladi jedan gospodin, koji je platio za nas dvojicu tramvaj i izašao odma na prvoj postaji, a da nismo imali prilike, da mu se zahvalimo i odužimo. Lijepe učtivosti i susretljivosti! Bog mu platio!

Poslije sv. mise imali smo prilike, da promatramo Ženevsko jezero. Poslije zajutarka razgledali smo grad vozeći se na autokarima. Vidjeli smo zgradu Društva Naroda kraj jezera. Vidjeli smo mjesta, gdje je carica Jelisava ubijena po Lukeni-u. Vidjeli smo katedralu, koju je Kalvin oteo katolicima. U njoj nema nikakva života. Nema ni kipa, ni slika, niti oltara, samo gole zidine. Vidjeli smo rusku pravoslavnu crkvu, za koju boljševička vlada ne daje nikakve potpore, pak to čini sada jugoslavenska vlada. Upravo je stari gospodin parok imao liturgiju. Na autu sa gospodinom Teodorovićem, što stalno boravi u Ženevi, provezao sam se prekrasnim gradom i vidio veliki promet i red, te se nikomu nikakva nesreća ne dogadja. Hvalim gosp. Teodoroviću!

Oko 2 sata krenusmo iz Ženeve u Lucern preko Berna. Iz Ženeve prekrasan vidik imaðasmo, vozeći se duž jezera do Lausanne. Može se reći, da Švicari imadu najljepše prirodne krajeve na svijetu. I to ih diže, da ne gmižu duhom samo po ovoj zemlji, već ih sama priroda probudjuje na zamjeran duševni rad.

LUCERN.

Na večer oko 9 sati stigosmo u prelijepi Lucern. Ondje ostadosmo 2 noći i 1 dan. Kroz Lucern protječe rijeka Rens, što izlazi iz Vierwaldstadtskoga jezera, koje graniči sa gradom. Stanovnika imade oko 30.000. Imade 7 mostova. 2 su drvena natkrita. Na unutarnjem dijelu krova naslikana je duž mosta sva povijest grada. Vrijedno da se prouči; ali premalo vremena. Svećenik Wichart sa svojim bratom Rupertom vojvodom Alemana, koji je osnovao benediktinski samostan, u 7. i 8. vijeku stvorio je selo, što je u 13. vijeku postalo grad boreći se mnogo za svoju slobodu. Tada su mu vladari priznali prava i sloboštine. Grad je katolički. I život duhovni je bujan, jer su crkve sve bile pune pobožnoga svijeta, a najviše muževa. Dok je u Bernu od 65.000 stanovnika samo 6.500 katolika, ovdje u Lucernu katolici imadu hvala Bogu, glavnu riječ. Basel 120.000 stanovnika, ali vrlo malo katolika.

Do podne služili smo sv. mise, razgledali cekve; slušali propovijed u kapucinskoj crkvi na njemačkom jeziku, što je ujedno župna. Na stubama kod ulaza u crkvu stoji 1 crnac u naravnoj veličini što prima darove za istočne misionske krajeve. Oko njega oleandri i cvijeće. — duhovita propaganda.

Prošetali smo se i obalom jezera te smo pošli u kazalište, gdje su se neki naši drugovi kupali i naužili se studene vode i tuša. Neki su se usudili i na otvoreno jezero zaploviti, n. pr. dr Franjo Grundler, dok se župnik Vjekoslav Tkalec držao stupova da ne potone.

Zaista je lijepo tima Švicarima rekosmo poslije idući u naš hotel „Zur Post" na objed. Imadu divota, o kojima mi sa ravnice niti ne sanjamo. Ali opet oni nemaju što mi imamo. Nije li to užitak za našega gospodara, kada dobije po 60, 80, 100 met. pšenice ili u jesen pune kuružnjake kukuruza, o kojoj množini nema opet Švicar niti pojma. I tako mnoge druge stvari nema on, što mi Hrvati imamo.

Poslije podne oko 2 sata bijasmo na parobrodu „Gallia" sagradjenom 1913. godine. Parni stroj mu imade 800 konjskih sila, 60 metara je dug, 7 m i 20 cm širok. Može voziti 1000 osoba; 75 tona može da izdrži težine. Sagradio ga je Escher Wyss et Cie. Karte smo uzeli za Lluelen, najkrajnija točka Vierwaldstedtskog jezera. Parobrod krene krcat ljudima; a Hrvati veseli počeli da pjevaju, osobito Dalmatinci Don Mate Čugelj iz Komina, župnik iz Broda na Savi Šarčević Dominko, hotelier Cvjetko Pavlodik iz Metkovića Neretva, Andrija Ključe Opuzen, Bartol Portulan Korčula a naročito je lijepo vodio i nabožne i narodne pjesme Don Kapurzo iz Dubrovnika i župnik Milan Horvat, dekan bjelovarski, pomagao im svojim sonornim glasom. Pjesma doskora umuknu i svaki je želio da se naužije jezera očima i mislima. I tako su doskora zaronili

svi u misli; a sve su bile koncentrirane u jednoj, kako je veličanstven istom Onaj, koji je i to divno jezero i prekrasni okoliš stvorio. Čula su se lijepa mjesta pristaništa, gdje su putnici izlazili i ulazili. Meggen, Kussnacht, Rigi, Weggis, Vitznau, Gersan, prešli smo preko jezera Feelisberg, Ruttli, Bauen, Isleten, F l u e l e n. U Fluelenu okreće se parobrod i vraćamo se natrag. U jedanput vidimo, kako se oblaci gusti i tmasti spuštaju na rtove visokog gorja. I gledamo kako oblak upravo sjeda na vrh brijega i zastire pogled. A doskora se spustila gusta obilna kiša, a vjetar diže valove na jezeru. Sve bježi sa palube. Ostaje nas samo nekolicina, koji više ne možemo u kabinu te stanemo pod krov kabina; a pljusak udri po našim nogama i doskora bijahu cipele i čarape mokre. Osjetismo zimu. Valja nam se nekamo sklonuti! usklikne dr Franjo Grundler sa Lojzekom Tkalcem. Ali ne možeš unutra, dok ne doosmo do pristaništa Kussnacht, gdje je mnogo putnika izašlo a manje ušlo i tada ugrabismo mjesta u najdolnjoj kabini da smo mogli ipak sjesti i malo se ugrijati čajem i crnom kavom.

Vierwaldstadtsko jezero leži nad morem 434 m. Temeljni mu oblik križa. Jezero je nepravilno. Sastoji se od 7 jezera: Urner-See 11 km, dugo 2.6 km široko, duboko 205 m; Gersauer-Becken See 14 km dugo, 3 km široko, 214 m duboko, Becken von Weggis 6.5 km dugo, 3.3 km široko; 151 m duboko, Kussnachter See 7 km dugo, 2 km široko, 76 m duboko; Becken von Luzern 1·5 km dugo, 50 m. duboko i v. Hergiswil 73 m duljine; sjedinjeno ima 112 m. i sa mostom 150 m. Kanalom A l p n a c h e r 5 km duljine, 1·4 km širine i 39 m. dubljine. Ukupna duljina 48 km., srednja dubljina 128 m. Cijela površina iznosi 2238 km². Boja jezera jest plavo-zelena. Temperatura u veljači 3.57 C., u kolovozu 19 C. Godišnje oko 250.000 ljudi posjećuje to jezero. Promet (1906.) vrši 17 lađa na kotače i 4 na vijke i prevezu 1,955.977 dakle okruglo dva milijuna osoba godišnje.

Na najvišu točku Pilat nismo išli, jerbo je bilo tmurno vrijeme, pa ne bi ionako ništa vidjeli. Dva su najviša punkta, što se idu gledati i to ost Tomlis horn 2.129 m i Esel 2119 m visok. Najviše posjećivan. Pilat je na južnoj strani jezera na medji izmedju Kantona Luzern i Unterwalden. Pilatov kulm 2067 m., strašan na neke stanovite dane. Priča se, da se Pilat pokaže, jerbo da ovdje kaznu trpi za svoju nepravednu osudu na Kristu Gospodu.

Oko 8 sati na večer, kada je Luzern već tonuo u moru električnih žarulja; a Reus rijeka jednako šumila i valovima svojim saopćivala dalje svoje šumove i valove jezeru kod Willisan na ujedinjenju Enzi-a Buchwiggera, 16. augusta u 5 sati, krenuli smo iz Lucerna u Einsiedeln. Baš smo udarili kraj Vierwaldtstadtskoga jezera kroz razne tunele. Vlak se uspinjao uz brdo u tunelu sve više i više, i eto nas u Riggi, Vitznau, koja smo mjesta dan prije vidjeli vozeći se po jezeru. Vozili smo se kraj Zuger-See-a, Lowerzer-See. Zatim preko Schwyza, Alpthala, Traslau, St. Menisard u Einsiedeln.

MARIJINO PROŠTENIŠTE EINSIEDELN.

U Einsiedeln smo stigli oko pol 11, te smo mi svećenici još dospjeli služiti sv. misu u ogromnoj basilici više Rotunde. Usred crkve nalazi se kapela sa oltarom na kom je čudotvorni kip Gospe Nebeske. Izgleda kao Bistrička Majka

Gospino proštenište u Einsiedelnu.

Božja. Opazili smo svi da je Majka Božja u Einsiedelnu zaogrnuta haljinama, dok su u Bistrici statuu Majke Božje lišili haljina, što vrijedja pietet tolikih tisuća vjernika, koji su vikli vidjeti statuu Majke Božje iskićenu prelijepimi haljinama, darovanim od pobožnih duša, kojima bi jamačno žao bilo, kad bi to znali, da je njihov dar zabačen. Kažu neki, da se u haljinu uvuku kojekakvi crvi, dakle i moljci, pa da izjedaju onda i drvo, a ovako da ne mogu. Ne znamo, ali držimo da je ljepše da se statua Majke Božje zaogrne u haljetak, kao što je bila i prije stotine godina. U Einsiedel-

nu čuvaju starinu i podržavaju pietet te ostaju pri onom, kako je nadjeno. Nihil innovetur.

Hodočasničko mjesto Einsiedeln veoma je staro. Vuče lozu od 906. godine. Početak je tome mjestu udario sv. Meinrad ili Meginrad, koji se rodio oko g. 797. Potječe iz plemićkoga roda Hohenzollern u Würtenbergu. Kao dječak polazio je škole u Reichenau kraj Bodenskoga jezera. Svršivši studije gonjen željom za redovnički život, stupi u red i bude zaredjen za svećenika 822. i dodje 823. u Zürich za učitelja, gdje su Benediktinci iz Reichenau-a osnovali takodjer školu. Budući da mu je dodijalo, što ga svijet smeta u njegovoj pobožnosti, odluči da ode na vrlo visoko brdo Etzel, gdje si načini kolibicu i tude sprovađaše život svete osamljenosti i pobožnosti. Nakon nekog vremena poče ga svijet i ovdje uznemirivati, pak se povuče u najgušću šumu, kamo je već rijetko kada tko došao jerbo je ta uvala, u kojoj su stoljetni hrastovi i crnogorica napunjali strahom svakoga, koji bi iz okolnih visokih bregova promatrao tu veliku uvalu obraslu gustom tamnom šumom. U taj kraj povuče se sv. Meinrad i tu je postio, molio i razmišljao o duhovnom životu. Tu si je sagradio kolibu a abatisa Hildegarda, što je bila kći kralja Ljudevita njemačkoga, predstojnica ženskoga samostana u Zürichu dade mu sagraditi ondje kapelu i pokloni statu-u Majke Božje. Nije on živio samo od molenja, pošćenja i razmatranja, nego je red sv. Benedikta kako znamo i materijalne koristi donosio svijetu. I ovaj divlji kraj sv. Meinrad priveo je svijetlu, nastambi i prosvjeti svojim teškim radom i naporom. Mnogo je godina Meinrad ovdje živio sveto i pobožno, dok nisu dvojica zlih ljudi iz Züricha jednoga dana došli do pustinjaka, koji ih je lijepo počastio gostoprimstvom, a oni ga tada ubiše misleći, da ima blaga zemaljskoga. Dva velika gavrana progonila su zlikovce ća do Züricha, koji ondje nakon što su djelo priznali i okajali, kažnjeni smrću. Braća iz Reicenau-a spremila su tijelo svečevo u svojoj crkvi, ali kada je sazidana crkva u Einsiedelnu, svečevo tijelo bi preneseno natrag na svoje mjesto. Glava se svečeva čuva u kapeli Majke Božje, a ukrašena je zlatom i draguljima. 21. siječnja slavi se spomen na nj. Benedikto IX. 1039. proglasio je ga svetim.

Kad je crkva bila gotova, pozove Eberhardt sv. Ulrika biskupa u Augsburgu, da dodje i posveti crkvu, odnosno kapelu u crkvi. Uz to je sobom donio i moći sv. Mauricija i drugova. Isto tako sudjelovao je i biskup Konrad iz Konstance, kamo je spadala ćelijica sv. Meinrada. Na

14. rujna rano u jutro čuo je Konrad, kad je došao u crkvu, prekrasno pjevanje iz kapele Marijine. U kapeli opazio je Spasitelja u biskupskom ornatu, okružena od anđela i svetaca, kako obavlja posvetu crkve kao što obično čini i biskup. Na oltaru vidio je Majku Božju, kako je obasjana nebeskim sjajem. Sa Konradom vidjeli su to i drugi redovnici, koji su došli da obavljaju Jutarnju-Matutinum. Ustručavao se biskup, da posvećuje crkvu i kapelu, jer da je to sam Spasitelj posvetio, ali ga nagovore drugi, jer da je to samo privиđenje, pa da se može posveta obaviti. Međutim, kada je preduzeo, da obavi posvetu, biskup Konrad i sav narod, čuje glas s neba: „B r a t e, n e m o j o d B o g a j e b l a g o s l o v l j e n a." Tri puta čule su se ove riječi. To se saopćilo sv. Ocu Papi Leonu VIII., koji je izdao bulu o tom dogadjaju, i čudnovatu posvetu potvrdi 10. XI. 964. Ovu bullu potvrdili su još kasniji pape: Eugen IV., Nikola V., Pio II., Julije II., Leo X., Pio IV., Grgur XII., Klemens VIII. i Pijo VI. 17. V. 1793.

Na uspomenu toga dana slavi se svake godine u prisuću od više tisuća naroda na 14. IX. Uzvišenje sv. Križa: Engelweihe u Einsiedelnu.

Zanimivo je opisano u knjizi „Beschreibung des Klosters und der Wallfahrt Maria Einsiedeln" izašloj 1912. doba za francuske revolucije obzirom na prošteniště Marije Einsiedeln (1789.—1803.). Dok je bilo u Francuskoj prijestolje porušeno; oltari uništeni, pobojali su se Oci Benediktinci za čudotvorni kip Majke Božje u Einsiedelnu. Stoga su čndotvorni kip spremili u sanduk i na kolima ga odvezli župniku u nedalekom selu A i p t h a l na podnožju Myta. Medjutim se župnik bojao, da ne bi tko odao tajnu o kipu, pa je dao tajno na brijegu Hagenegg izmedju Schyza i Einsiedelna u zemlju kištu sa kipom pokopati. Ali narod je ipak za to saznao, pa je pohađao mjesto ukopa kipa Marjina. Ne dugo poslije prošle glavne pogibelji morala se kišta iskopati, da se udovolji pobožnom narodu. Na onom mjestu dobre duše kršćanske podigoše u čast Majke Božje kapelu. Odavde odnese vjerni sluga Božji sliku preko gorja i Rajne u Voralberg gdje se čuvala u ženskom samostanu sv. Petra kod Bludenza. Napredovanje Francuza opet zada strah ocima Benediktincima za kip. Pater Konrad Tanner poslije opat, bježao je sa kipom po Tirolu od jednoga mjesta do drugoga, dok nije stigao i u Trst. U crkvi u Einsiedelnu ostaviše Oci prerisanu sliku od Majke Božje. I kada su sluge revolucije došli u Einsiedeln, htjeli su da do temelja razo-

re samostan i crkvu, da se zatare trag svakomu tobože popovstvu i da se uništi praznovjerje". No zadovoljili su se s tim samo, da su orobili i opustošili crkvu i samostan.

Kada su se valovi revolucije u glavnom stišali, bude 1800 godine slika donesena iz Bludenca u Einsiedeln. Oci su se povratili, popravili samostan i crkvu i sliku svečanim načinom postave na svoje pređašnje mjesto. Onu sliku faksimile odnio je general Schanenberg u Pariz kao dokaz pobjede u Einsiedelnu i okolici, te se nalazi u Muzeju u Parizu.

Na Miholje svake godine slavi se uspostava svetoga kipa natrag u crkvu u Einsiedelnu.

U crkvi, osobito u kapeli i okolo nje, imade mnogo zavjetnih darova. Imade ih i iz najnovijega doba. Koji je na čudesni način postigao koju milost, kao zdravlje ili obraćenje, podigne spomenploču sa zlatnim pismenima.

U toj velebnoj crkvi sastali smo se zajedno mi Hrvati na oproštaj. Gosp. kapelan sv. Blaža u Zagrebu Gašpert, prozborio je lijepo oprosno slovo. -Ujedno je ispjevan Te Deum u zahvalu što smo toliko toga srećno prošli. Oprostili smio se u Einsiedelnu, jerbo su neki imali u osnovi da se odkjele od hodočašća u Innsbrucku, Bledu, Ljubljani. I taso na svakoj štaciji, kada smo prolazili Austrijom, bilo na, je sve manje. Kada smo svršili u crkvi naše bogoljubnosti i šli smo, da si razgledamo znamenitosti staroga ogromnoga benediktinskoga samostana. Strogi vratar pustio nas je na zamolbu Priora; ali u klausuru nismo imali pristup. Međutim smo se žurili i pogledali smo si mjesto a najviše su nas zanimale glasovite knjižare i trgovine devocionalija, da si pribavimo i odavde iz toga svetišta nešto uspomena. U hotelu „Z u m P f a u" (Paunu), gdje su i tanjuri i pokućtvo označeni sa slikom pauna, sjetio sam se mojih pauna u Koprivnici, kako su siromasi zatvoreni u kukuružnjaku, jerbo su pogibeljni za malenu perad. i jer smetaju u noći bolesnike u bolnici, te ne mogu spavati, budući je to u ueposrednoj blizini bolnice. Lijep mu je rep i ponosit je, ali je zlobna ptica, koja ne da drugoj da se razvija, a opasan je i za vrt, jer u njemu čupa šalatu i ostalo povrće. Za to ga gospodarice ne vole. I s njima mora da se čovjek dnevno bori, ako hoće da održi ovu sortu peradi na svojem dvorištu. Da, da, smatra se pauna tekar u najnovije doba za simbol zloradosti i taštine. No u staro doba smatralo se pauna kao znak neraspadljivosti i besmrtnosti, te se njegove slike nalaze i na sarkofazima i mosaicima kao i u kršćanskim katakombama. U staro doba bio je paun sveta ptica — Paona Junonia, oznaka njena. Starokršćanska umjetnost rabi ga kao ornamenat. Carevi i kraljevi, carice i kraljice nosile su medalje sa slikom pauna. — Ja ga volim i držim, jer od njega imam ime — Pavunić.

Eto u Einsiedelnu našao sam kuću, koja posvećuje toliku pažnju paunima. I počastio nas je svečano sa dobrom hranom i dobrim vinom.

Iz Einsiedelna krenuli smo našim vagonima prikopčanim brzovlaku te smo se pripravljali za carinu u Buksu; no dobro smo prošli, jer nas lijepo propustilo sve u miru.

Nastala tamna noć, pa je i kišica sipila. Željezni konj, gonjen golemom parom, nosio nas je silnom brzinom i oko ½12 sati bili smo u Innsbrucku, glavnom gradu lijepoga Tirola. Tu je neopazice izostao naš junački vodja dr Pavao Lončar. Izašao je iz vagona i podana mu prtljaga nestala sa putnikom u noć. Ostao je. da si sutradan razgleda grad i nabavi neke knjige, koje se jedino u Innsbrucku mogu da dobe u bogatim knjižarama.

Innsbruck imade oko 60,000 stanovnika, a leži u prekrasnom kraju. Okružen je sa svih strana nebotičnim gorjem a protječe kroza nj rijeka Inn.

DOMOVINA.

A kad smo se približavali Jesenicama na našoj granici, gdje treba da se putnike pretraži, ne nose li nedopuštenu robu u državu, tad se svaki uzvrpoljio i pripravljao svoju prtljagu za pregledbu. Međutim nije bila potrebna nikakva bojazan, jerbo su honetni carinski činovnici gledajući prelate, svećenstvo, inteligenciju i opće hodočasnike, pustili s vida običajnu dužnost, pa su mirno prepustili izmorene putnike iz daleke Francuske, da ih se ne muči dosadnim otvaranjem kovčega, košara i paketa. Veselje je nastalo medju hodočasnicima radi te obzirnosti carinskih činovnika, pa su u Ljubljani mnogi radi toga veseli ispili kavu i uzeli obilniji zalogaj. Osobito kada je šef ljubljanske stanice došao sam u reh stauraciju pa rekao da možemo još ostati, jer ima pnniu 10 časaka vremena.

Oj lijepa Ljubljana, kako bismo rado svi ostali ovdje ali smo izmučeni i puni doživljaja i uspomena, pa nas srce vuče u dragu Hrvatsku domovinu.

Doskora silni željezni konj letio je preko tračnica kroz poljane, kotline, probušene bregove i uz vijugastu srebropjenu Savu nosio nas Zidanom mostu, da nas kod Brežira

preveze u milu Hrvatsku Domovinu, kojoj želimo srećniju i bolju budućnost.

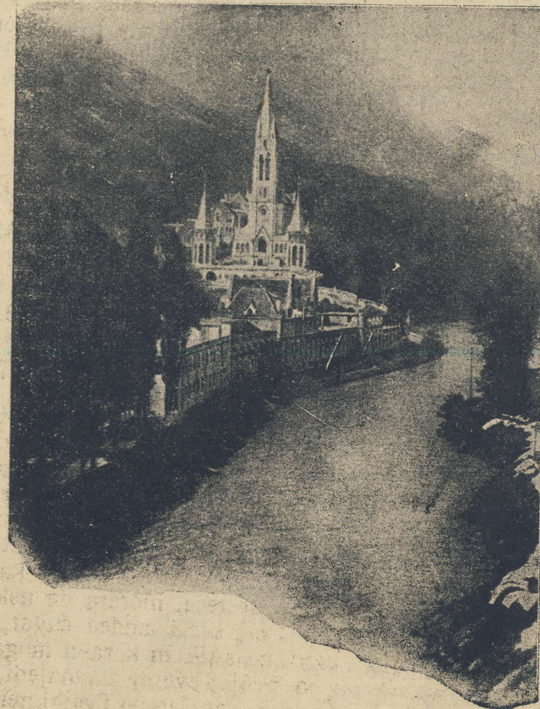
A kada smo ugledali naš bijeli Zagreb, veselo bje naše srce, što smo srećno doputovali domu svome hrvatskome. No ujedno bilo nam je žao, što se mora da dijelimo od milih naših suputnika, s kojima smo zajedno toliko svijeta prošli. Oproštaj sa našim drugovima iz hodočašća bje iskren i srdačan. Mnogi za uspomenu tražili su potpise svojih sudrugova i sudružica, da ih tako što dulje mogu da pamte. I zaista, mnogoga se sjećaš po fizionomiji, po razgovoru, po učtivosti, po inteligenciji, po humoru, po veselosti, šaljivosti, po spretnosti, brzini, dosjetljivosti, ali se ne možeš nikako da sjetiš kako se zove, premda ti je on sam kazao prezime ili drugi kazaše za nj tko je i šta je, pa nismo trebali da ispitujemo, ali nikako sjetiti se imena. S toga je Almanah Gospe Lurdske donio imenik hodočasnika, a i ja ga ovom mojem putopisu dodajem.

Eto, tako smo mi hodočasnici Lurdski u g. 1928. srećno se vratili kućama svojim, pa sad razmišljamo, kako nam je dragi Bog dao vanrednu milost, što smo mogli posjetiti svetište Majke Božje u Lurdu i snabdjeti se tako raznim krasnim mnogobrojnim uspomenama, koje će nam u pameti ostati dok budemo živi. Dragomu Bogu hvala za sve. Njegovoj svetoj Dobroti preporučamo se i za buduće. Pa kad se sjetim strahovito brze vožnje rapidnih vlakova po Francuskoj, kad se sjetim vožnja na parobrodima po raznim jezerima Švicarske, kad se sjetim zubnih gorskih željeznica, što se penju uz brdo 1000 m i više visoko, pa kad čitam drugdje za silne željezničke nesreće, moram da uskliknem: Hvala Ti predobri Bože. Tvoj sveti anđeo čuvar, koga si mi dao da me čuva i brani na svakom koraku moga života, čuvao me i branio me po Tvojoj svetoj zapovijedi, da sam tolike hiljade kilometara srećno prošao po Tvojoj neiskazanoj Dobroti i Ljubavi!

Spomenuti moram prijatelje, koji su mi osobitu poštu i ljubav iskazali, jer su se na ovom dugom i teškom putu brinuli za moje stvari, da mi olakšaju brigu i nošenje. To bijahu gg. Rudolf Devidee, gradjanske škole učitelj u Virju g. Toth; zubotehničar Vizvari u Novigradu; gdja. iz Sarajeva, što mi je brigu vodila i nosila bocu čudesne vode od 3 l., zatim gospodi iz vlastelinstva nadbiskupova u Brezovici što mi je nosio neprestano od Lurda flašu od 1 litre čudesne lurdske vode. Hvala im, svima; od Boga dragoga budi im plaća.

LURDSKA UKAZANJA.

Valja da u kratko predočim historijat lurdskih ukazanja po knjizi dra Pavla Lončara, našega vjernoga vodje u Lurd. Istini za volju moram da priznam, da sam cio srpanj 1928. godine kad mi je doteklo vremena sa osobitim užitkom duhovnim čitao spomenutu knjigu, što je izdalo Društvo sv. Jeronima u svojoj nakladi. Istina, čitao sam i prije prije-

Bazilika s rijekom Gavom.

vod knjige Henrika Lassera, advokata, koji je po predlogu prijatelja si prorestanta, poslužio se lurdskom vodom i nakvasivši si njom oči, od slijepoće tijela i duše smjesta ozdravio. Iz zahvalnosti proučavao je Lurd, i sva čudesna ozdravljenja, te je napisao prekrasnu knjigu, koja je pre-

vedena mal' ne u sve jezike. Izašla je knjiga još prije od našega poznatoga pisca slavnog Ivana Nep. Jemeršića. Djelo je osobito lijepo sastavljeno i krasno opremljeno. I u „Danici" pisano je u jednom godištu vrlo lijepo o Lurdu. Oci Kapucini na Rijeci širili su slavu Lurdske Majke Božje, dok uije »M i r i a m« prešao u tuđe ruke, kao i naša Rijeka. Sada nastavlja Društvo sv. Jeronima djelo „Miriama" a glavni je duševni pokretač toga i najustrajniji radnik za širenje slave Nebeske Gospe Lurdske u hrvatskom narodu dr Pavao Lončar. Društvo sv. Jeronima izdaje list „Naša Gospa Lurdska" svaki mjesec, a vrlo lijepo ga uređuje dr Pavao Lončar.

* * *

Ukazanja Bernardici bilo je 18, i sva su bila u godini 1858.

I. bilo je 11. veljače 1858., u 11 sati dopodne.

II. bilo je 14. veljače 1858. Ne zna se točno ura.

III. bilo je 18. veljače 1858., rano ujutro. „Nije potrebno da napišem što Ti imam kazati", reče Gospa Bernardici, kad ju je molila, da joj napiše, što joj hoće kazati. Od Bernardice zatraži, da dolazi k špilji 14 dana. Kad Bernardica obeća, reče joj Nebeska Prikaza: „Učinit ću te srećnom ne na ovom, nego na drugom svijetu. Na pitanje Bernardičino, da li smiju i drugi ovdje da budu, odgovori Gospa: „Da, neka dođu s tobom i one i drugi. J a ž e l i m d a v i d i m o v d j e m n o g o l j u d i."

IV. 19. veljače 1858. rano u jutro. Diže se uzbuna sa strane pakla.

V. 20. veljače 1858.

VI. 21. veljače 1858. Ondje pred špiljom preko 1000 ljudi. Medju njima je i glasoviti liječnik Dr Dozous. I s početka nema vjere. Došao je da znanstveno dokaže da su prikaze Bernardičine samo posljedica bolesnih živaca, duševne razdraženosti, koja rodi ukočenošću tijela i priviđanjem. Za to je dragocjeno njegovo priznanje i svjedočanstvo koje je poslije dao, jer je pronašao drugo nego je htio. (Dr Pavao Lončar: Lurdska ukazanja 1927., str. 23.).

Moli za siromašne grješnike.
Moli za bolesni svijet.
Nebeska Prikaza govori tako Bernardici.

VII. Svi, koji hoće da u Kristu pobožno živu, trpjet će progonstvo. (Posl. Sv. Pavla Apostola). 23. veljače 1858i

prije izlaza sunca, već je bilo više tisuća ljudi akoprem je zabrana dana sa strane vlasti.

Gospođa reče:

Imam da ti povjerim jednu tajnu, koja se samo tebe tiče i tebi je namijenjena."

A sada pođi, moja kćerko, i reci svećenicima, d a j a h o ć u d a m i c r k v u s a g r a d e n a o v o m m j e s t u.

Peyramale župnik, reče Bernardici: Rekla si, da Prikaza imade pod nogama grm divlje ruže, koji raste iz pećine. Reci Gospođi u ime moje, da taj ružin grm procvate sada u zimi, ako hoće imati crkvu.

Bernardicu tješila je tajna, što joj je Gospođa kazala.

VIII. 24. veljače 1858.

„Pokora, pokora, pokora".

Na riječi župnikove Gospođa se nasmiješi i objavi Bernardici drugu tajnu, koja se samo nje tiče.

Stranac neki došao je u kuću Subiru i htio siromašnoj obitelji da dade obilatu svotu novaca. Tu ponudu odlučno je odbila Bernardica i njeni siromašni roditelji, koji su u svojem siromaštvu vjerno dragome Bogu služili.

Taj čovjek bijaše jamačno policijski povjerenik Žakomet.

IX. Četvrtak 25. veljače rano u jutro Prikaza saopći treću tajnu Bernardici. Tada reče: „Idi sada, napij se i operi na izvoru i jedi od bilja, koje tamo raste."

Dr Dozous kaže u svojem izvještaju: Ja sam našao tlo posvuda suho, izuzamši ondje gdje je Bernardica izdubla jamicu, iz koje je proteklo vrelo. Iz početka neznatno, za nekoliko dana davalo je dnevno 122.000 litara vode.

Radnik Ljudevit Bouriette ozdravio je na očima opravši si još blatnom vodom oči 25. II. 1858.

Ovo prvo čudo slavili su u Lurdu siromašni, ponizni i pobožni, kojima dragi Bog rado dijeli svoje milosti.

X. 27. veljače 1858. Bernardica svraćala se najprije na vrelo, oprala bi lice, napila se vode, otrla bi se pregačom i onda pošla na svoje obično mjesto pred špiljom u pećini. Tamo se bacila na koljena, počela moliti krunicu, pala u žanos — ekstazu. Gospođa stajala je pred njom rekavši joj: „Dodji dakle i poljubi zemlju u znak pokore za grješnike".

XI. Ukazanje: 28. veljače 1858. u nedjelju, običajno kao i prije. Izvanredno nije se dogodilo ništa.

XII. Ukazanje: 1. ožujka. Isto kao i dan prije. Bernardica dolazi, tisuće naroda čekaju. Pije vodu, pere lice,

briše se pregačom, pali svijeće, klekne, moli krunicu. Dolazi Gospođa, koju samo ona vidi. Preobrazuje se, klečeći uspinje se prema špilji i ljubi zemlju.

XIII. Ukazanje: Gospođa rekla je Bernardici neka ide župniku, da Ona želi imati crkvu na masabjelskoj pećini. „J a h o ć u t a k o đ e r d a s e o v a m o d o l a z i u p r o c e s i j a m a". To reče i nestade je. Župnik Peyramale reče Bernardici -: Neka Gospođa rekne kako se zove. 2. III. 1858.

XIV. Isto tako prikazanje samo Prikaza nije ništa govorila. 3. III. 1858.

XV. Ukazanje trajalo je gotovo 1 sat. Zraka nadzemaljskoga svijetla preobrazi Bernardicu. Taj dan četvrtak 4. ožujka ozdravio je Ivan Bonhorts, dvogodišnji kržljavi i kljasti dječak. Mati držala je dijete četvrt sata u vodi. Veliko pouzdanje majčino u dobrotu Božju i milosrdje Marijino rodilo je čudom, za kojim je već u slijedećem tjednu slijedilo više izvanrednih ozdravljenja na vrelu; a i od onda do danas nisu prestala. Evo i sada 4. i 8. kolovoza 1928. dogodila se čudesa.

XVI. 25. III. 1858.

20 dana dolazil je Bernardica, a da joj se lijepa Gospodja nije ukazala. Kad se ovaj dan približila špilji, bila je vrlo iznenađena. Već je špilja bila ovaj puta rasvijetljena i lijepa Gospodja već je čekala povrh ružina grma. Poslije preobraženja usklikne Bernardica: „O moja draga Gospođo, budi mi tako dobra, pa reci tko si Ti i kako se zoveš." Gospođa se ljubezno nasmiješila. Bernardica pitala je drugi i treći puta. Sada je istom Gospođa sklopila ruke na prsima, podigla oči k nebu, a onda opet raširila ruke; naklonila glavu prema meni i rekla: „J a s a m b e z g r j e š n o Z a č e ć e". Zatim nestade Gospođa a s njom nestade i njezin nadzemaljski sjaj.

Tim je Marija potvrdila prastaru vjersku istinu, koju je Papa Pijo IX. četiri godine prije toga na 8. decembra 1854. svečano proglasio dogmom — istinom vjere. Ujedno je htjela, da pozove današnji naraštaj na čisti život.

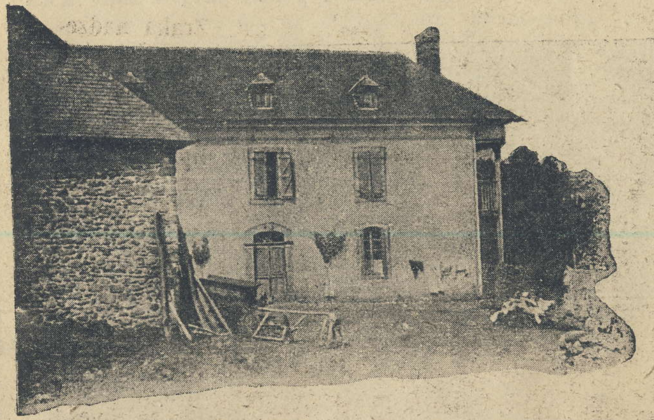
XVII. Ukazanje: 7. IV. 1858. uskrsni ponedjeljak. Dvanaest dana od posljednjeg ukazanja javi se opet Gospođa. Bernardica držala je goruću svijeću voštanicu i molila je svoju krunicu. Preobražena vidi Gospođu.

XVIII. 16. srpnja 1858. u 8 sati na večer ukazala se lijepa Gospođa najdivnije i najsjajnije. Bernardica molila je na livadi kraj Gave.

Poslije ovog posljednjeg ukazanja živjela je Bernardica još dvadeset godina.

BERNARDICA SUBIRU.

Bernardica Subiru rodjena je 7. siječnja 1844. Njezini roditelji Franjo Soubirous i Lujza Casterot stanovali su u Lurdu u jednom mlinu, koji su imali u zakup. Bernardica bila je najstarija od 4 djece, što su bogoljubni roditelji imali. Bernardica bila je vrlo slabašna zdravlja tako, da su je njezini roditelji morali dati nakon 4 mjeseca njena života obitelji Arravant u Bartre-u u njegu. Tude je Bernardica proboravljala ljetne mjesece do svoje osme godine. Tu

Kuća u Bartre-u, u kojoj je živjela Bernardica.

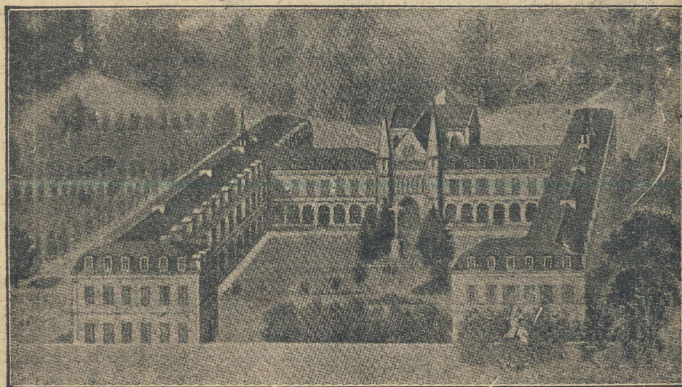
je pomagala da čuva ovce i da kupi drva po šumi. Do svoje 14 godine nije uopće škole polazila, te nije znala niti čitati niti pisati, kada joj se Gospođa na Masabjelskoj pećini pojavila. Služila se u svojoj obitelji francuskim pirenejskim narječjem, te nije znala književno da govori.

Bernardica je od naravi posjedovala veselu narav i volila je vesele igre da igra u društvu sa svojom braćom. Odlikovala se od svoje mladosti pobožnošću i osobito čistoćom srca. Djetinja iskrenost očitovala joj se i na licu. Od prve svoje mladosti imala je mnogo da trpi pokraj svoga slabačkoga zdravlja.

1854. morala je siromašna mlinarska obitelj da ostavi mlin i odavde se presele u stan, koji se zove Kašo, nekoć

tamnica Lurda. Otac je morao da hrani svoju obitelj kao radnik tukući se po svijetu. Ukazanja zbivala se za vrijeme od 11. veljače do 16. srpnja 1858. Bernardica bila je u to doba u petnaestoj godini. Djevojka je malo pred tim stupila u školu u gradski špital, gdje su milosrdne sestre iz Neversa držale školu. 3. srpnja 1858. primila je Bernardica prvi puta sv. Pričest. Dvije godine kasnije primljena bude u bolnicu radi bolježljivog svoga stanja, gdje je sestrama pomagala kod njege bolesnika, koliko joj je bilo moguće radi slabašnog zdravlja.

Kada se Bernardičino zdravlje popravilo, bi ispunjena njena želja i stupi u red sestara u Neveru na 8. srpnja 1866. Na 30. listopada 1867. položi zavjete kao M a r i j a

Samostan Sestara Božje Ljubavi u Neveru, gdje je bl. Bernardica živjela kao redovnica.

B e r n a d e t a. Tada joj je bilo 24 godine. Ma da je bila slaba zdravlja, napredovala je u krijepostima i duhovnom životu. 22. rujna 1878. položila je vječne zavjete. Od toga vremena bi prikovana uz krevet teškom bolesti. Na 12. i 13. prosinca 1878. ponovi pred biskupima od Tarbea i Nevera, pred poglavicama i svojim ispovjednikom sve, što je prije rekla o ukazanjima kod pećine Massabielle. Radosno i svijetla lica kao nekoć 15 godišnja djevojka ispripovijeda sve i sada o događajima u Lurdu. Na 16. aprila 1879. pobožno i predana u volju Božju predade dušu svoju u ruke Stvoritelja. Grad Never priredi joj veličanstveni sprovod.

Papa Pijo X. 13. augusta 1913. dade privolu da se provede proces beatifikacije i proglasi ju časnom.

Na 22. septembra 1909. točno 30 godina poslije njene blažene smrti po prvi puta iskopani budu njezini tjelesni ostaci. Tijelo bilo je potpuno neistruhljeno i sačuvano. Obukoše sveto tijelo u nove redovničke haljine i odnesoše ga u kapelu, gdje je baš za nju priređena krasna grobnica.

Na 18. studenoga 1923. papa Pijo XI. izjasni herojske kreposti od sestre Marije Bernadete. Ceremonije proglašenja blaženom bijahu na 14. srpnja 1925. u Petrovoj crkvi u Rimu baš na nedjelju. Prisutan je bio tu i njezin najmladji brat Petar Subiru i ujedno kumče blažene.

U Lurdu i Neveru u istoj godini priređene su prekrasne svečanosti na čast blažene Bernardice. U Lurdu slavilo se slavlje u prisutnosti francuskog narodnog hodočašća. Na orijaškom trgu pred bazilikom presvete krunice podignjut je prekrasan kip blažene Bernardice, djelo kipara Michelet-a iz Tarba. U procesiji nosile se dragocjene moći blažene ka groti-špilji. Prosesija stajala je pred špiljom nekoliko časaka u tihoj molitvi.

Proces o proglašenju svetom tako je daleko došao, da se možemo nadati u najskorije vrijeme, da će biti proglašena svetom.

Životopis blažene Bernardette* sadržaje toliko privlačivih poteza i primjera, da širenje njenih kreposti i vrlina i siromaštva može donijeti mnogo dobra čovječanstvu.

* Kleines Führer durch Lourdes, von A. Mayer Salvator, Verlag Muhlhausen. 1927. (Imprimatur od 12. VII. 1927.).

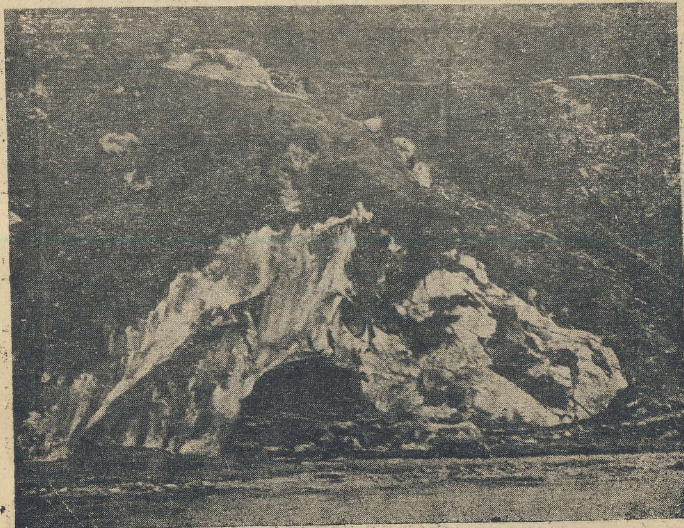
MASSABIELLE — STARA PEĆINA.

Veća špilja duga 8 m, široka 12; visoka 6 m. U pozadini lijevo izvire potok. Nešto više od ove špilje vidi se pećinska udubina 2 m visoka. To je mjesto, gdje se je nebeska Kraljica pastirici Bernardici 18 puta javila u razmaku od 11. II. do 16. VII. 1858. Statua, koja se danas nalazi u udubini, predočuje Majku Božju u istom držanju, kako se tude Bernardici javila i rekla: „J a s a m b e z g r j e š n o Z a č e ć e". Bernardica je sama kazivala kiparu iz Liona Fabischu, kako je Gospođa izgledala, kada se njoj pokazala. Umjetničko djelo načinjeno je iz kararskoga mramora i postavljeno je 4. travnja 1864. od obitelji trajnoga presidenta senata Chalmel-Lacour milosnom mjestu za dar. Krasna slika pravi duboki utisak na gledaoca.

Grm od ruže nije više onaj isti, ali je novi zasadjen na zemlji, koja je donesena iz Nazareta i pomiješana sa domaćom zemljom, korijen od grma pohranjen je u crkveni kameni dragocjenosti i čuva se u crkvi presvete Krunice kao relikvija. Oko glave statue sjaju se riječi: „Ja sam bezgrješno Začeće. „One soy era Immaculata Conception".

Nebeska pošta. Pred špiljom je ormarić, kamo se stavljaju listovi upravljeni na nebesku Gospu.

Goruće svijeće. 2 velika željezna svijećnjaka (kandelabra) drže mnogobrojne svijeće, što gore dan i noć. Milijuni svijeća izgorjeli su ovdje do danas od onoga doba, kada je Nebeska Gospa Bernardici rekla, neka ostavi svoju svijeću gorjeti, kada ju je htjela utrnuti idući kući. Od onoga dana nisu svijeće utrnule kod Masabjelske pećine.

Lurdska špilja u doba Gospinih ukazanja.

U sredini grote stoji oltar, kojemu je sličan onaj glavni u bazilici Presvete Krunice. On je 26. lipnja 1908. posvećen Načinjen je od kararskog mramora. Ukrasni stupovi načinjeni su od žutoga sienskog mramora, a relijefi su od bronca i pozlaćeni.

U pozadini špilje iza dvostrukih željeznih rešetki nalazi se zdenac čudesnog vrela, fini vodeni trak vidi se izmedju gorućih svijeća. Cijelo vrelo daje potok, koji teče ispod crkve Presvete Krunice i snabdjeva piscine i ostale zgrade sa vodom. Izvor je tako izdašan, da svaku minutu daje 85 litara, što u jednom satu 5000 litara, u jednom danu 122.000 litara čini. Drugi jedan odijeljak snabdijeva zdenac za hodočasnike.

Voda izvire od 25. februara 1858. to jest od devetog dana Ukazanja. Na zapovijed Nebeske Gospođe dotaknula je Bernardica nešto zemlje sa svojim malim prstima. Tada je počela iznenada voda da teče iz nepoznate dubine iz pećinaste zemlje. Na znak Prikaze zagrabi Bernardica rukom još blatne vode i uze je piti. Drugi put zagrabi rukom i opere se. Slijedeći dan tekla je voda kao prst na debelo. Za nekoliko dana kao ruka odrasla čovjeka. Od onoga doba teče voda neprekidno. U prvom početku puštahu vodu u jednu jamu pokraj pećine iskopanu, koja je bila mjesto banje sve do 1862. godine. To je mjesto. gdje su se prva čudesa zbivala.

Godine 1862. dao je biskup Laurencije špilju urediti i kamenje ukloniti, da je voda mogla lakše teći. Tik izvora dao je načiniti jamu, koja može da primi 60 kubičnih metara vode. Izvor je sakriven posjetiocu sa dvostrukom željeznom rešetkom.

Pod crkvom Presvete Krunice nalazi se na sjevernoj strani veliki pridržavatelj — rezervoar — vode, koji može primiti 450.000 litara vode. Pomoću malene turbine crpe se voda u piscine i u druge prostorije svetišta.

Na nalog gradskog vijeća u Lurdu, proveo je točnu analizu čudotvorne vode profesor Tilhol iz Tuluze. Rezultat kemijske analize bio je, da je voda izvora prava naravna, te da u njoj nema nikakvih kemijskih primjesa. Svome izvješću dodao je, da izvanredni učinci, koji se pripisuju toj vodi nisu zamijetljivi u sastojinama vode. Pravo izjašnjenje jest u tome, da je to utjecaj od Boga.

PISCINE.

Između špilje i hodočasničkog zdenca nalaze se piscine ili ćelije za kupanje; te su načinjene, da bude bolesnicima lakše se kupati u čudotvornoj vodi. Današnja zgrada građena je 1891. sa upisima i sastoji iz tri paviljona, što leže jedan uz drugoga. 2 prva paviljona određena su za žene i djecu; a treći za muškarce. U svakoj kupališnoj kući tri

su kabine tako da se može istodobno kupati 5 gospodja, jedno dijete i tri muškarca. Voda dotječe po dvjema cijevima, od kojih jedna je u izravnoj vezi sa izvorom, a druga dobiva vodu iz rezervoara ispod crkve Presvete Krunice.

Uprava piscina kao što i njega bolesnika i prenos k špilji, povjerena je dvjema organizacijama svjetovnjaka, koje su od Crkve odobrene i nose ime: Hospitalité de Lourdes. Stoji pod neposrednim nadzorom biskupa tarbeskoga i lurdskoga. Osnovano je g. 1885. i broji oko 700 članova dosada. 300 sestara i 400 braće. Uporaba piscina svakoga za je besplatna. Ćelije za kupanje otvorene su za dnevno uporabu od 10—11 i od 3—4. Ta organizacija zaposlena je cijele godine.

Druga organizacija zaposlena je najviše u Augustu i stoji pod nadzorom francuskog narodnog hodočašća. Zove se Hospitalité de N. D. du Salut. Osnovana je g. 1881.

Voda iz čudotvornoga izvora, kako je napomenuto, slijeva se u jamu, u koju stane 50.000 litara vode, što se nalazi iza magazina svijeća i iza piscina. Odavle teče u zdence na 12 cijevi. Tu mogu hodočasnici po volji grabiti vodu.

ČUDNOVATA OZDRAVLJENJA.

Na 25. veljače 1858. poteklo je čudnovato vrelo; u toj vodi oprala se Bernardica. Drugi dan oprao se radnik iz kamenoloma Louis Boussiette, koji je na desnom oku oslijepio. Pun pouzdanja oprao si je radnik mrtvo oko i gle u jedan hip bude zdrav. Napunjena isto takvim pouzdanjem došla je i gdja. Bouhehorts-Duconte sa svojim dvogodišnjim djetetom, čiji su udovi bili ukočeni. Majka je dijete na smrt bolesno kupala u toj studenoj vodi četvrt sata, i drugi dan je potpuno ozdravilo. Slična nagla ozdravljenja događala su se od tog vremena mal' ne svaki tjedan i nisu prestala ni do današnjega dana. Pa i liječnički ured, koji je podignut, da znanstveno istražuje ozdravljenja, od 1858. do 1908. zapisao je 4000 slučajeva, koji se nikako ne mogu izjasniti na naravni način. I to su ozdravljenja u najtežim bolestima, od kojih su bolesnici u hip ozdravili. Mi nalazimo u registrima liječničkih nalaza ozdravljenja momentana, u jednom hipu: od raka, tuberkuloze, gnijenja kosti, kolera-groznica, sušenja hrptenjače, gluhoće, sljepoće, klonulosti udova i ukočenja. Liječnički ured u Lurdu daje svake godine izvješće od mnogobrojnih ozdravljenja. Prigovor od protivnika Lurda, da to biva sugestijom, činjenicama je pobijen, te ga odbacuju svi ozbiljni ispitivači događaja u Lurdu.

Da se dade prilika znanosti, da na temelju znanstvenom ispita nenadana ozdravljenja, osnovao je visoko obrazovani belgijski liječnik dr St. Maclou liječnički konstatacioni ured (Bureau de constatations medicales). 7 godina bio je taj ured pod upravom belgijskoga prijatelja Lourdesa. U godini 1892. preuze upravu Dr Boissarie i podigao je ured do velikog glasa i ugleda svojim učenim izvještajima. Kada je god. 1914. Dr Boissarie bio opozvan sa svoga mjesta po zakonu smrti, ostalo je njegovo mjesto nepopunjeno oko 6 godina zbog događaja svjetskoga rata.

1920. preuzeo je upravu liječničkog konstatacionog ureda Dr Lebee, kojega je 1923. naslijedio glasoviti kirurg Dr. Marchand.

Dokaz, koliko je zanimanje liječnika svih zemalja, jest činjenica, da je od g. 1892. do 1924. — dakle u roku od 22 godine — posjetilo Lurd 9494 liječnika. Na neke dane bilo je u Konstatacionom uredu po 60 liječnika. Napose treba da napomenemo, da se u posljednjih 20 godina čudnovata ozdravljenja zbivaju oko 5 sati po podne, kada je procesija sa Presvetim Otajstvom. Pa kada je 22. augusta 1888. prvo se čudo euharistijsko dogodilo u Lurdu, drže se od onda neprestano za vrijeme hodočašća euharistijske procesije, kada tisuće i tisuće srdačno upravljaju svoje molbe na Boga presvetoga u Sakramentu.

HODOČAŠĆA.

Na 2. ožujka 1858. dala je Nebeska Kraljica kod 14. Ukazanja Bernardici nalog: „Hoću, da mi ovamo dolaze procesije." Ta želja Bezgrješne Djeve nađe odjeka kod katoličkih vjernika Lurda i okolice. Kod posljednjega Ukazanja bilo je dohrlilo vjernika mal' ne 10.000 k Masabjelskoj pećini. Vijest o ukazanjima i o čudesnim ozdravljenjima raširila se kao munja po Francuskoj i daleko preko njenih granica. Dolazili su pojedini hodočasnici i manje i oveće skupine na mjesto milosti.

Svjetske vlasti u slijepoj mržnji na vjeru htjele su spriječiti sve veći i veći porast bujice hodočašća i zabrane u svibnju 1858. svaki pristup k špilji. Ta zabrana izazva u pučanstvu razumljivo ogorčenje. Nemiri zauzeli su toliki opseg, da je sam car Napoleon III. ukinuo tu zabranu. Crkvene vlasti prvih godina držale su se vrlo rezervirano.

Istom 18. siječnja 1862. izdadu Monsignor Laurence, biskup tarbski pismo o ukazanjima u Lurdu. U tom pastirskom pismu izvješćuje biskup o 18 ukazanja i drži, da se doista ukazala pod Gospođom sama bezgrješna Majka Božja, što se može potvrditi čudesnim ozdravljenjima, što se kod špilje sve više i više zbivaju.

Pošto je Crkva izrekla svoju, u srcima mnogih i mnogih vjernika, nestalo je sumnje. U procesijama i hodočasničkim povorkama hrli svijet iz bliza i daleka k mjestu milosti u Lurd. Prvu procesiju dovede župa Loubailjac, nešto sjeverno od Lurda, kao zahvalnicu za jedno ozdravljenje u župi. Istom otvorenjem pruge godine 1867. dana je mogućnost većini grupa da zajednički hodočaste u Lurd. 12 procesija sa više od 800 duša u svakoj, osvanulo je u god. 1867. kod mjesta milosti.

Prvo narodno francusko hodočašće hodočastilo je 1872. k pećini Masabjelskoj. Preko 25.000 hodočasnika klečalo je iz cijele Francuske na mjestu Ukazanja Bezgrješnog Začeća. Godinama množio se taj broj. Isto tako i izvana iz drugih zemalja grnuo je svijet pun pouzdanja na ljubljeno mjesto Marijino.

Statistika izvješćuje, da je od 1867. do 1913. došlo 5.400 procesija sa 5,765.234 hodočasnika. Preko 2000 biskupa i visokih crkvenih dostojanstvenika boravilo je u tom razdoblju na tom mjestu. Najznamenitije svake godine jest u kolovozu francusko narodno hodočašće, što ga vode oci Augustinci. Istaknuti treba i hodočašće francuskih muževa od g. 1903. sa 60.000 učesnika.

I inozemstvo sudjelovalo je veoma brojno. Tako dođe u Lurd u prvih 40 godina iz Belgije, Engleske, Španije, Italije, Austrije, Njemačke, Švicarske dapače i iz prekomorskih krajeva oko 400 procesija. Stalno napredujuća bujica hodočasnika bude iznenada obustavljena svjetskim ratom 1914.—1918. U to doba hodočašća bijahu samo pojedinačna.

No doskora na svršetku rata poraste opet oduševljenje za Lurd u cijelom svijetu na novo i u još neviđenom broju poraste broj hodočašća i hodočasnika, i silno mnoštvo nađe se kod mjesta Ukazanja.

Najnovija statistika daje slijedeće podatke 1926. bio je broj hodočasnika fransuckih 200.415. Od toga 120.000 žena, 40.000 muževa i 40.000 djece. Iz inozemstva bilo je 78.645 hodočasnika. Preko 12.000 bolesnika bilo je kod špilje. Ti brojevi izvješćuju samo službene podatke. A koliko ih je

došlo što se uopće nikome ne najaviše. Među hodočasnicima prošle godine bilo je 5 kardinala, 150 nadbiskupa i biskupa. U svetištu samom bilo je 51.000 sv. misa i preko milijun sv. pričesti.

Hodočasnika ima iz svih stališa i zvanja. Bogat i siromah kleči bez razlike pred nogama Bezgrješno Začete.

Susrećemo među imenima posjetioca Lurda osim velikih crkvenih dostojanstvenika i državnika i okrunjene glave.

Bernardica u doba, kada joj se ukazivala Gospa.

Tako su bili kod špilje: Kralj Ferdinando portugalski, Eduardo VII. engleski, Kraljica Izabela Španjolska, bračni par od Brazilije, kralj Oskar II., Švedski, kralj Alfonso Španjolski; papa Benedikto XV. kao nadbiskup u Bologni i sadašnji papa Pijo XI. kao nadbiskup milanski.

CRKVA U LURDU.

Gornja bazilika jest po riječima glasovitoga arhitekta Violet-Leduc „biser gotike". Crkva je građena 1864. do 1871. Na 15. kolovoza 1871. predana je bogoslužju. 2. srp-

nja 1876. bila je svečano posvećena. Kardinal nadbiskup Guibert iz Pariza u prisuću 35 biskupa, 5000 svećenika i 100.000 vjernika obavio je posvetu. Crkva je okrenuta protivno crkvenom običaju, jerbo je pročelje okrenuto prema istoku mjesto prema zapadu, a to s toga razloga, da svetište dodje upravo nad špilju. Prekrasna ta kuća Božja duga je 51 m, 21 m široka i može stati u nju oko 2000 vjernika. Bazilika stoji 20 m visoko nad Gavom.

Zvonik je prekrasna gradjevina. Visok je 70 m. Križ na tornju mjeri 9 m. U tornju su 4 zvona. Dar je princa i princeze de Bearu. Podignuta jesu 1874. Važu 40, 36, 22, i 16 mtc.

Ura na tornju umjetničko je djelo. Kazaljka imade u promjeru 4 m. Veliko kazalo 1 m 80. Ura je dar urarne Lunault u Marsay-u. Udaranje ure udešeno je po melodiji Marijanske pjesme Inviolata, kod I. četvrta čuje se zvuk prvoga zaziva: Benigna. Kad polovice tuče, čuje se O Benigna, O Regina. Kad tuče tri četvrta, čuje se O Benigna, O Regina, O Marija. Od 1913. godine udaraju zvona (pet njih) melodiju: Ave, Ave, Ave Maria, Ave, Ave, Ave Maria.

Na pročelju crkve nalazi se poprsje pape Pija IX., koji je 8. prosinca 1854. proglasio člankom vjere istinu, da je Blažena Djevica Marija bez istočnog grijeha začeta.

KRIPTA.

Spustimo se dvostrukim stepenicama, i evo nas na ulazu u kriptu, koja se nalazi pod bazilikom.

Na pročelju kripte jest poprsje Pija X. Papa Pijo X. drži u ruci pergamenu, na kojoj se vide početne riječi dekreta o uvedenju oficia — svećeničke molitve — o Lurdskim ukazanjima za cijelu Crkvu. Početne su riječi: Immaculatae Mariae. Slika je postavljena 14. augusta 1908.

KIP SV. PETRA. Na ulazu u kriptu zapne nam pogled na lijepu reprodukciju kipa sv. Petra u Rimu.

Kip predstavlja prvaka apostolskoga, kako sjedi na prijestolju i drži ključeve nebeske u ruci. Statu-u je podignulo francusko narodno hodočašće g. 1878. Kip je snabdjeven istim oprostima, kao i onaj u Rimu i da vjernici dobe oprost, ljube apostolu Petru desnu nogu.

SPOMENIK RANE PRIČESTI. God. 1911. biskupija Constance poklonila je maleni spomenik na uspomenu enciklike Quam singulari, koju je izdao papa Pijo X. o

dozvoli rane sv. pričesti djeci. Sv. Otac prikazan je, kako dijeli kod sv. mise djeci sv. pričest.

ULAZ U KRIPTU. Podzemni ulaz je 25 m dug i 3 m širok, te uvađa hodočasnike u samu crkvu k r i p t a zvanu. Taj ulaz načinjen je 1904. Bio je to teški posao prodrijeti tunel u tvrdu pećinu. 25 radnika tri mjeseca je radilo dan i noć na izvršenju toga djela. Stijene tunela ukrašene a su sa mnogobrojnim zavjetnim uspomenama i zahvalnicama.

Kripta crkva izgradjena je pod korom bazilike, i čini da je nešto manja od bazilike. 19. svibnja 1876. biskup Laurence služio je prvu sv. misu u kripti.

Kripta imade 5 kapela: Sv. Petra, Srca Isusova, Majke Božje, Sv. Josipa i Sv. Ivana.

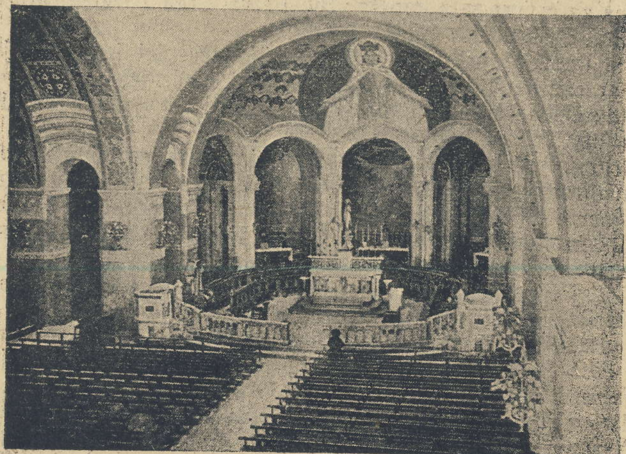
Kripta je crkva, u kojoj se hodočasnici ispovijedaju. Svaki dan i u svaku uru ondje čekaju svećenici na sv. ispovijedi. Ondje ispovijedaju svećenici koji su vješti i stranim jezicima.

Trg pred bazilikom svete Krunice, jest ogroman i može se u nj smjestiti 100.000 ljudi. Preko toga prostora prolazio je kanal od mlina iz potoka Merlasse. Taj potočić podzemnim kanalom odvađa se u Gavu. Prostor pred bazilikom zove se E s p l a n a d e.

Taj trg dnevno je svjedok dviju velikih i lijepih manifestacija katoličke vjere.

Bazilika presvete Krunice posvećena je svetoj Krunici na čast Bezgrješne Djeve, koja je za 18 ukazanja uvijek se pokazala sa krunicom u ruci. Gradnja te crkve imala je dvije velike poteškoće prebroditi. Moralo se naći riješenje, da crkva bude u jedinstvu arhitektonskom sa kriptom i sa gornjom bazilikom i u tom obliku, da gornja bazilika bude dominantna kuća Božja. U drugu ruku valjalo je 10.000 kubičnih metara tvrde pećine ukloniti, jer se brijeg pružao sve do velikoga trga. Arhitekt Hardy teški taj problem riješio je sjajno. Tako se moglo doći do crkve, koja je u svojem tlorisu romanska, a u ukrasu bizantinska. Duga je 48 m, široka 52 m. Gradnja njena u mirno dakle doba stajala je 3 milijuna franaka. Za bogoslužje je otvorena 7. kolovoza 1889., a svečano posvećena 6. listopada 1901. Posvetio ju je kardinal i nadbiskup Reimski Laugenieux. S pročelja je ukrašena sa 2 sjajna mozaika, što potječu iz vatikanske radione u Rimu. Lijevi medaillon predočuje papu Leona XIII., desni medaillon Msgr. Schoepfera, biskupa tarbeskog i lurdskoga. Na 11. veljače 1927. podignuta je i ta crkva na čast bazilike.

Pročelje portala predočuje umjetnički prikaz Marije, kako drži na rukama dijete Isusa, i kako sv. Dominiku predaje sv. Krunicu. Djelo je umotvor kipara Manighier-a. Crkva imade oblik grčkoga križa i presvođena je sa velikom kupulom. Ona obuhvata prostor od 2000 četvor. metara, i može stati u nju 6000 ljudi. Apsida i 2 poprečna broda daju prostor za 5 kapela, što prikazuju 15 otajstva svete Krunice. Na rubu kupule lebdi vijenac okolo na okolo sa 40 zaziva litanija lauretanskih. Stupovi i stijene ukrašene su sa zahvalama na pirenejskom mramoru. Svaki pojedini kamen imade zahvalu nadijeljenoga milostima Majke Božje.

Unutrašnjost crkve Sv. Krunice.

ŽUPNA CRKVA. Imade i lijepa nova župna crkva Presvetoga Srca Isusova, kojoj je temelj postavio 1875. župnik Peyramale. Posvećena je 8. rujna 1903. Građena je u romanskom stilu. 12 jakih mramornih stupova visokih 3 m 20, a 2.75 širokih drži cijelu zgradu. I kor je ukrašen mramornim stupovima. U grobnici crkve leži župnik Peyramale, koji je umro 8. rujna 1877. Osim toga imade grad Lurd i svoju bolnicu i nekoliko samostana. U blizini Lurda oko 4 km udaljeno od grada, jest lijepo jezero, kamo se može poći lijepo pješke cestom prema gradu Pau. Kada se dođe do brda Biskaja, okrene se lijevo prema jezeru. Jezero uzdržavaju mnogobrojni vodeni izvori. Jezero je dugo

1300 m, 500 m široko i 8—11 m duboko. Opseg jezera jest 6 km. Ribari u tom jezeru nalaze mnogo krapova i jegulja. Parobrod i mali brodići pružaju nam lijepu vožnju po jezeru. Na obali jezera nalazi se dobra gostiona, koja nas počasti sa raznim užitkom u piću i hrani, nakon šetnje i vožnje.

PIK DE ŽER. (Pic de Jer) jest na jugozapadnoj strani od Lurda i do njegova vrhunca vozi električna putna željeznica za četvrt sata. Gore se nalazi križ 15 m visok. Po noći je križ električno rasvijetljen i sja se na daleko, te je putnicima upozorenje, da je ispod njega Lurd. Sa Pik de Žer-a prekrasan je vidik na Lurd. Vide se svetišta grada, zatim gradovi Tarbes, Pau, Pontacy i Argeles. Predivna panorama otvara se, kad ugledamo lanac Pirenejskih rtova pokritih snijegom. Tako možemo kod lijepoga vremena vidjeti Pic du Midi de Bigosse 2877 m visok, Mont Aign 2341 m, Vignemele 3298 m; Monne de Cauterets 2724 m, Capoliros 2333 m. Tabla, što ju je postavio Touring Klub upozoruje na naznačena brda.

KRIŽNI PUT.

Golema zamisao monumentalnoga križnoga puta djelo je pariškoga majstora Raffla. Pod vedrim nebom 14 postaja promatraš statue izrađene su još veće nego je čovjek u naravi. Svaka grupa stajala je u mirno doba 30.000 franaka. Svečana posveta bila je 14. i 15. rujna 1912. Put je kamenit kao stvoren za križni put. Duljina mu je 1530 m. Iznajprije dođe se do tako zvane Svete Stube („Scala Sancta"), koja imade 28 stepenica od mramorskih ploča. To je nasljedovanje one stube, na koju je Spasitelj 2 puta stupio dolazeći pred Pilata. Stuba je donesena poslije iz Jerusolima u Rim, i danas se nalazi u Lateranu. Velike oproste dobiju koji klečeći idu po stubama do Scala Sancta u Rimu.

PRVA POSTAJA: Isus bude osuđen na smrt. Sa tiranskim pogledom promatra vučica, koja je simbol rimske vlasti prizor suđenja.

DRUGA POSTAJA: Rimski vojnici, koji Isusa vode na stratište, pokazuju ozbiljno korektno lice i sve do zadnje postaje.

TREĆA POSTAJA: U tom prizoru stupaju pred nas dvije nove osobe, koje susrećemo do polaganja u grob. Jedna predočuje židovski narod, koji traži smrt Isusovu. Osoba je značaja navalnoga i na srdžbu sklona. Druga predočuje sinagogu, koja iz osvete traži izvršenje smrtne

osude na Spasitelju. Jasna zloradost i smjela drskost sijevaju iz očiju te osobe.

KOD OSME POSTAJE predočuje umjetnik pobožne žene iz tri vrsti stališa : ugledna patricijka, žena građanka i siromašna žena iz puka.

DVANAESTA POSTAJA : Prizor razapinjanja od vanredne je moći i ljepote. Pred prikazanom skupinom nalazi se prostor, u koji može da stane oko 6000 osoba. Na podnožju križa uzdiže se oltar, na kojemu se služi sv. misa, kada hodočasnici u velikoj skupini obavljaju križni put, kao što je naše hrvatsko hodočašće obavljalo križni put, kojom zgodom je služio sv. misu preuzv. gosp. nadbiskup Rafael Rodić. Nauka vjere, da je sv. misa nekrvna obnova žrtve na križu na Golgoti ovdje se upravo kao zorno gleda.

Na velikom križu 13. POSTAJE vidi se obješen manji križ. Manji križ prikazali su Asumpcionisti, kada su došli sa hodočašćem iz Svete Zemlje. Pričvršćen je bio o jarbol na parobrodu. 1882. išlo je s njime hodočašće u Rim, a 1885. dopremljen je u Lurd i pričvršćen na križ kod 13. postaje.

14. POSTAJA leži nekoliko minuta udaljena na istočnoj strani brijega na ulazu u jednu špilju. Ta špilja ima ime Les Espelugnes. Kosti od čovjeka, što su nađene na koncu 19. vijeka. Po svemu tome može se uzeti, da je tu pećinu nastavao čovjek u pretpotopno doba. Danas su ondje dvije kapele. Jedna je posvećena Žalosnoj Majci Božjoj, a druga Mariji Magdaleni. U stanovite dane ovdje se služe sv. mise.

Između obiju špilja stoji ograđen križ sa kipovima Majke Božje i sv. Ivana Evanđeliste.

Dne 22. kolovoza 1890. nekoliko duboko pobožnih muževa nosili su taj križ bosonogi i skrušeno moleći od špilje Ukazanja na brijeg i po cijelom brijegu do sdašnjega mjesta.

VUČJA ŠPILJA. Na cesti iza šume dođe se za 10 časaka do još veće a vrlo zanimive špilje, koja se zove „Vučja špilja". Kada stanemo, vidimo na desnoj strani krasni križ iz granita. Katolička Irska darovala je to gradu milosti. Križ je majstorsko djelo kiparske umjetnosti. Dvije cijele godine radio je umjetnik na tom djelu. Križ je 14. rujna 1913. posvećen. Sculpturu (ukras) čine 15 otajstva presvete Krunice, kao što i prizori iz života sv. Patricija, sv. Brigite, zaštitnika Irske.

BISKUPSKA REZIDENCIJA.

Na lijevoj strani jest prekrasni park. U sredini je vila biskupa lurdskoga. Nešto malo dalje na desno jest velika zgrada za 15 svećenika, kojima je povjerena duhovna pastva na mjestu milosti. Sa malim tunelom ta je kuća spojena sa biskupskom rezidencijom i sa crkvom Kripta zvanom.

HODOČASNIČKI SEKRETARIJAT.

U tako zvanoj kapelaniji pristupačnoj sa ulice, nalazi se kancelarija (Bureau) za hodočasnike. U tom sekretarijatu primaju se misne intencije, zaklade, darovi i pretplaćuje se na časopis (Revue) mjesta milosti. „Le Journal de la Grotte de Lourdes". Izlazi svaki tjedan. Na cijelu godinu stoji 25 franaka. Iz toga tjednika od 7. kolovoza 1928. prenašam opis čuda, što se je u najnovije doba zbilo :

Nedaleko Bureau-a na podnožju brežuljka, jest Penitenciarija. Sastoji od velike dvorane sa 24 isdovjedaonice. Dvorana uređena je istom 1914. Za velikih hodočašća ova je dvorana velika pomoć Krypti. Tu dvoranu rabe hodočasnici i za sakupljanje i za konferencije.

NEDAVNO OZDRAVLJENA.

Čudan slučaj.

I. Ozdravljenje mlade djevojke iz Marsilje. (*Marseille*).

Gospođica Josefina Uišel (Josephine Uichel) rodila se god. 1901. u sen Savurnenu (Sgt. Savournion-u), rudničkom kraju, udaljeno 25 km od Marsilje (Marseille).

Tu mladu bolježljivu ali vrlo pobožnu djevojku, koja je trpila od svog djetinjstva, uze pod svoj „Ružičasti barjak" žensko društvo sv. Germane, koje broji oko 12.000 članova u biskupiji.

Imala je brata svećenika, ali ga je izgubila u ratu. Pošla je da traži zdravlje u naše Gospe Lurdske, ne toliko radi same sebe da ne trpi, već zbog svoje stare majke, koja se već toliko namučila njegujuć je dan i noć. — U svojoj trećoj godini oboli, — postane grbava. Od toga bude joj hrptenjača nemoćna tako, da nije mogla hodati, ali se ipak mogla još nešto gibati. 26 mjeseci nosila je steznik od gipsa, a zatim dobi jadnica hripavac. Kada je kašljala, zbog velikih boli u hrptenjači, morala je skidati steznik. Malo po malo nauči se hodati i premda je ostala grbava, mogla je obavljat svoje poslove. — U godini 1926. pojave se ponovno boli, ali ovaj puta jače nego prije. K tome se još pridruži i posvei mašnja hromost nogu. Noge su joj bile tako obamrle, da ne

bi osjetila ni ubod igle. Napokon nije mogla slobodno kretati lijevom rukom i imala je bolove, koji su iz grbe prodirali sve do krajeva uda. Naravno, morala je leći u krevet i ostane tako dvije godine, a da se nije mogla više micati. 45 dana bila je bez svijesti : žestoki napadaji bili su tako bolni, da je morala dobivati injekcije. Hranili su je samo tekućinama, i to vrlo malo. U ovom žalosnom stanju dovedu je u Lurd (Lourdes). Na putu od Marsilje (Marseille) do Lurda (Lourdes) nije ništa drugo uzela do dvije tri žlice vode. Kod njezina odlaska rekoše rudari : „No ako se ova zdrava povrati, vjerovat ćemo i mi!" 5. augusta oko 10 sati u jutro Josefina Uišel izađe zdrava iz kupelji. U dvorani „Neoskvrnutog Začeća" u bolnici sv. Fle (St. Flai), počne ona hodati na veliko začuđenje sestara (milosrdnica) i bolničarka. S velikim tekom počela je odmah da jede i pojede juhu i ostala jela.

Prije nije hodala, sada hoda; prije nije jela, sada jede; trpila je užasne boli, sada nikakovih.

(Znademo, da je ovaj izvanredni slučaj veoma zainteresirao liječnike).

HRVATSKI HODOČASNICI U LURDU 1928.

1. Preuzv. g. O. Ivan Rafael Rodić, nadbiskup beogradski, 2. Presvij. g. Vlaho Barbić, biskup iz Dubrovnika, 3. Dr. Pavao Lončar, predsjednik hodočašća, 4. Josip Gross, tajnik hodočašća, 5. Dr. Drago Brossler, činovnik „Putnika" u Zagrebu, 6. Desanka Barković iz Morovića, 7. Josip Baumholz iz Slav. Požege, 8. Mara Brkić, poljodjelka iz Rokovaca, 9. Dr. Nikola Bilogrivić, župnik iz Bos. Gradiške, 10. Adolf Blaga, župnik iz Ferdinandovca, 11. Ljubica Brovet, posjednica iz Čabra, 12. Tonka Bulimbašić, posjednica iz Splita, 13. Karlo Capurso, svećenik iz Dubrovnika, 14. Terezija Crnjak, ratarica iz Donjih Mosta, 15. Ana Čutić, trgovkinja iz Travnika, 16. Mate Čugelj, župnik iz Komina, 17. Marko Čunko, vjeroučitelj iz Dugerese, 18. Dr. Ante Dapčić, odvjetnik iz Zagreba. 19. Marija Dapčić, supruga odvjetnika iz Zagreba, 20. Šime Demšić, opć. blagajnik iz Pitomače, 21. Rudolf Devide, trgovac iz Zagreba, 22. Anka Duić, činovnica iz Gospića, 23. Jula Džunja, ratarka iz Ruskog Krstura, 24. Marija Džunja, ratarka iz Ruskog Krstura, 25. Marija Eibel, krojačica iz Zagreba, 26. Jelena Erdelji, ratarica iz Ruskog Krstura, 27. Ivanka Franić, učiteljica iz Kaštela Starog, 28. Jelka Gabrić, učiteljica iz Metkovića, 29. Karlo Gabrić, narodni poslanik, ratar

iz Donje Ravne, 30. Nikola Gamulin, svećenik iz Jelse,
31. Ivan Gašpert, kapelan sv. Blaža iz Zagreba, 32. Vjeko-
slav Gattin, carinski posrednik iz Splita, 33. O. Geci Kapi-
stran, franjevac iz Osijeka, 34. Franciska Gebac, posjednica
iz Sarajeva, 35. Cecilija Gjiketa, učit. pripravnica iz Viro-
vitice, 36. Matija Gjiketa, posjednik iz Virovitice, 37. Vinko
Gospodnetić, učitelj u miru iz Zlarina, 38. Marija Gradiški,
posjednica iz Zagreba, 39. Ivana Gross, posjednica iz Zagre-
ba, 40. Filip Grubišić, gimnazijalac iz Sarajeva, 42. Dr.
Franjo Grundler, kapelan iz Zagreba, 43. Milan Horvat,
župnik iz Bjelovara, 44. Vanda Hrčko, učiteljica iz Buhojna,
45. Rudolf Jablanović, činovnik iz Travnika, 46. Janja Jem-
rić, ratarka iz Rokovaca, 47. Franjica Jemrić, djevojčica
iz Rokovaca, 48. Amalija Jelić, posjednica iz Dola na Braču,
49. Marko Karaman, trgovac iz Kotora, 50. Antica Karaman,
supruga trgovca iz Kotora, 51. Ivan Jurin Klarić, poljo-
djelac iz Jesenica, 52. Ana Kliman, supruga trgovca iz Za-
greba, 53. Andrej Ključe, činovnik iz Opuzena, 54. Ana
Koljesar, ratarka iz Ruskog Krstura, 55. Jul. Kovačević,
poslužnica iz Sarajeva, 56. Ivo Kozelka, općinski namje-
štenik iz Sela kod Siska, 57. Barica Kućan, posjednica iz
Križevaca, 58. Olga Lešić, učiteljica iz Božnjaka, 59. Janko
Liović, posjednik iz Bos. Gradiške, 60. Marko Luetić, župnik
iz Poljica, 61. Terezika Lukić, posjednica iz Komletinaca,
62. Anka Malinović, učiteljica u miru iz Vrapča, 63. Marija
Marić, posjednica iz Sarajeva, 64. Joso Martinović, ratar iz
Subotice, 65. Nikola Mašić, profesor, vjeroučitelj iz Gospića,
66. Terezija Matiša, posjednica iz Koprivnice, 67. Paskal
Medvedić, podravnatelj „Croatie" iz Zagreba, 68. Metzger
Marica, učiteljica iz Slav. Požege, 69. Ljubiva Metzger,
učiteljica iz Vinkovaca, 70. Ivan Mikić, župnik iz Splita,
71. Ivan Mikić, župnik iz Osijeka, 72. Tripo Milošević, sve-
ćenik iz Dobrote k. Kotora, 73. Adelhajda Narančić, učite-
ljica iz Đakova, 74. Ana Olear, ratarka iz Ruskog Krstura,
75. Kristina Omerzo, posjednica iz Kravarskoga, 76. Petar
Pavišić, dekan i župnik iz Nove Gradiške, 77. Ivan Pavilla,
posjednik iz Bjelovara, 78. Cvjetko Pavlović, hotelijer
iz Metkovića, 79. Stjepan Pavunić, župnik iz Koprivnice,
80. Č. s. Emerita Pećnik, učiteljica iz Sarajeva, 81. Antonija
Pešut, činovnica iz Subotice, 82. Ivana Polić, posjednica iz
Hreljina, 83. Marija Poljak, supruga profesora iz Zagreba,
84. Bartol Portulan, sudski oficijal u miru iz Korčule, 85.
Ljubica Puk, supruga odvjetnika iz Gline, 86. Č. s. Ivina
Radić, učiteljica iz Sarajeva, 87. Dr Andrija Stehno, profe-

sor i vjeroučitelj iz Zagreba, 88. Niko Sarjanović, upravitelj biskupske kurije na Hvaru, 89. Josipa Smolčić, učiteljica, iz Lovinaca, 90. Marija Streha, supruga trgovca iz Zagreba. 92. Marija Šanta, gostioničarka iz Ruskog Krstura, 93 Dominko Šarčević, župnik iz Broda na Savi 94. Dr Franjo Šimečki, profesor i vjeroučitelj iz Zagreba, 92. Katica Šimunković, učiteljica iz Opuzena, 96. Vjekoslav Tkalec, župnik iz Donje Zeline, 97. Izidor Toth, učitelj građanske škole iz Virja, 98. Dr Živko Tuškan, liječnik iz Dugerese, 99. Stjepan Vizvari, zubotehničar iz Novigrada podravskoga, 100. Ante Vojnić-Tunić, profesor i vjeroučitelj iz Subotice, 101. Ivan Vukčević, posjednik iz Brezovice, 102. Marija Vebla Valenčić, posjednica iz Zagreba, 103. Anka Werner, posjednica iz Zagreba, 104. Rozalija Zebić, posjednica iz Zagreba, 105. Katica Jerković, supruga trgovca iz Zagreba, 106. Anastazija Brossler, supruga činovnika iz Zagreba.

S. N. V. S. B. I N. L. G.

SADRŽAJ.

Knjiga je ukrašena sa 18 slika.